

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Tomáš Pokorný

Trestný čin krádeže podle § 205 trestního zákoníku

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Lukáš Bohuslav, PhD.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 2. 5. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 148 566 znaků včetně mezer.

V Praze dne 2. 5. 2023

Tomáš Pokorný

Obsah

Úvod.....	5
1. Význam a postavení krádeže v rámci společnosti	7
2. Trestný čin krádeže v současné úpravě právního řádu České republiky	9
2.1 Protiprávnost a obecné znaky trestného činu v případě krádeže	9
2.2 Typové znaky trestného činu krádeže	13
2.2.1 Objekt trestného činu krádeže.....	14
2.2.2 Objektivní stránka trestného činu krádeže	16
2.2.2.1 Jednání.....	17
2.2.2.2 Následek	18
2.2.2.3 Příčinná souvislost.....	20
2.2.2.4 Shrnutí obligatorních znaků objektivní stránky	20
2.2.2.5 Recidiva trestného činu krádeže.....	24
2.2.2.6 Zvlášť přitěžující okolnosti	28
2.2.3 Subjekt trestného činu krádeže	29
2.2.4 Subjektivní stránka trestného činu krádeže.....	31
2.3 Ústavněprávní a mezinárodněprávní přesah trestného činu krádeže	33
3. Trestný čin krádeže v souvislosti s krizovými stavy a krizovými událostmi.....	35
3.1 Rozhodovací praxe soudů v souvislosti s trestným činem krádeže v období pandemie COVID-19	37
3.1.1 Rozhodnutí soudů prvního a druhého stupně.....	38
3.1.2 Rozhodnutí Nejvyššího soudu a Ústavního soudu České republiky	43
4. Komparace právní úpravy krádeže trestního zákoníku České republiky s úpravou trestního zákoníku Spolkové republiky Německo	50
4.1 Specifika právní úpravy StGB ve vztahu ke znakům trestného činu v porovnání s úpravou českého trestního zákoníku	50

4.2 Rozbor právní úpravy §§ 249–256 StGB a její porovnání s úpravou českého trestního zákoníku.....	53
Závěr.....	59
Seznam použitých zdrojů	61
Abstrakt	67
Abstract	68

Úvod

Tématem této diplomové práce je právní úprava trestného činu krádeže podle § 205 trestního zákoníku. Trestný čin krádeže představuje nejen nejčetněji se vyskytujícího zástupce majetkové trestné činnosti, ale současně jde podle dostupných statistických údajů také v České republice o nejčastěji páchaný trestný čin vůbec.

Zvýšené pozornosti společnosti se trestnému činu krádeže dostalo v poslední době zejména v souvislosti s pandemií respiračního onemocnění COVID-19, kdy společnostmi rezonovaly zprávy, týkající se velmi přísných trestů za bagatelní případy krádeží. Ač by se mohlo zdát, s přihlédnutím k četnosti každoročně spáchaných krádeží, že jde o trestný čin, jehož aplikační praxe je již víceméně vyjasněna, je tomu paradoxně spíše naopak. Zejména interpretace a následná aplikace ustanovení upravujících krádeže spáchané v souvislosti s krizovými stavy a krizovými událostmi činila v poslední době značné obtíže, než došlo k ustálení výkladu ze strany Nejvyššího soudu České republiky. Stále přetrvávající diskuzi vyvolává také specifická povaha úpravy recidivy trestného činu krádeže v rámci tuzemského trestního zákoníku.

Cílem této diplomové práce je provést analýzu účinné české právní úpravy trestného činu krádeže v trestním zákoníku, přičemž současně si autor klade za cíl v přílehlavých případech právní úpravu podrobit kritickému hodnocení, a případně navrhnout její změny. Zároveň je cílem této práce provést analýzu rozhodovací praxe soudů v období nouzového stavu během pandemie COVID-19 pomocí vybraných relevantních rozhodnutí, a případně jí také podrobit kritice. Posledním cílem této práce je provést komparaci právní úpravy trestného činu krádeže podle českého trestního zákoníku a podle trestního zákoníku Spolkové republiky Německo s cílem identifikovat zásadní rozdíly v jejich úpravě.

Diplomová práce je členěna do čtyř samostatných kapitol, přičemž jednotlivé kapitoly se dále člení na podkapitoly, s výjimkou kapitoly první. Kapitola první tvoří úvod do celospolečenské problematiky fenoménu krádeže. Tato kapitola stručně vymezuje význam a postavení trestného činu krádeže ve společnosti s přihlédnutím k historické genezi.

Druhá kapitola tvoří stěžejní část práce, spočívající v analýze účinné právní úpravy trestného činu krádeže v České republice, přičemž na tuto kapitolu tematicky navazují související kapitola třetí a čtvrtá. Druhá kapitola se zaměřuje zejména na rozbor trestného činu krádeže z hlediska jednotlivých znaků trestného činu, které jsou zde podrobněji analyzovány.

Součástí druhé kapitoly je také podkapitola věnující se ústavněprávnímu a mezinárodněprávnímu přesahu trestného činu krádeže.

Třetí kapitola navazuje na obsah druhé kapitoly a podrobněji rozebírá problematiku krádeží spáchaných v souvislosti s krizovými stavy a krizovými událostmi. Hlavním obsahem této kapitoly je pak vylíčení a následný rozbor vybrané relevantní judikatury, která souvisí s řízeními proti pachatelům trestného činu krádeže v období pandemie COVID-19.

Poslední čtvrtá kapitola také plynule navazuje na analýzu české právní úpravy trestného činu krádeže v kapitole druhé, přičemž jí podrobuje mezinárodnímu srovnání s úpravou krádeže v trestním zákoníku Spolkové republiky Německo. Součástí je nejprve (pro zasazení problematiky do širšího kontextu) rozbor německého pojetí znaků trestného činu a identifikace jednotlivých odlišností, který je následován uceleným rozbohem a porovnáním úpravy trestného činu krádeže v § 205 trestního zákoníku České republiky a §§ 249–256 trestního zákoníku Spolkové republiky Německo.

Práce vychází z právního stavu účinného ke dni 30. 4. 2023.

1. Význam a postavení krádeže v rámci společnosti

Už od nepaměti je život člověka spjat s určitou vnitřní potřebou a touhou po moci a vlivu. Lidé si tyto atributy vždy spojovali s držetím určitých hodnot představovaných majetkem. První zmínky o zásadnějším významu majetkových hodnot ve společnosti lze hledat již v pravěku a starověku, kdy významní členové společnosti byli oceňováni různými cennostmi a šperky, které značily jejich výsadní postavení. Nezřídka se také stávalo, že tyto elity společnosti byly pohřbívány společně se svými cennostmi, což mohlo mít různé rituální důvody, ale mimo jiné to samozřejmě značilo post mortem i jejich společenské postavení a vliv.

Postupem času, kdy se majetek začal stávat prostředkem směny, rostl i jeho význam z hlediska moci jeho vlastníka. Majetek zajišťoval jeho držitelu společenská privilegia, která by bez jeho pomoci jen obtížně získal. Umožňoval mu plně využívat požitků, které mu soudobý společenský stupeň vývoje umožňoval. Zároveň se však tímto z majetku stala i nedílná součást života každého člověka, bez které by nebylo dost dobře možné život řádně vést, pokud tedy nebyl člověk připraven žít na okraji společnosti. Tento model fungování společnosti se v zásadě zachoval až dodnes.

S nárůstem vlivu majetku ve společnosti začaly pochopitelně vznikat u části společnosti i tendence si majetek obstarávat ne zcela čestnými a legálními prostředky. Tím dali lidé za vznik institutu krádeže. Jelikož, jak již bylo výše zmíněno, význam majetku ve společnosti sahá do dávné historie, je i s tím spojená krádež historicky jedním z nejstarších společensky nežádoucích činů vůbec. Například ve starověkém Římě krádež považovali za civilní delikt, kterým se pachatel zmocňoval cizí věci se zavrženíhodným úmyslem.¹ V tomto smyslu římské právo dále rozlišovalo dva druhy krádeže, a to krádež zjevnou (*furtum manifestum*) a nezjevnou (*furtum nec manifestum*) v závislosti na tom, zdali byl pachatel při činu přistižen či nikoli. Zákon 12 desek trestal tyto skutky z dnešního pohledu velmi přísnými tresty. V případě krádeže zjevné, pokud šlo o svobodného člověka, bylo trestem zbičování. Pokud se však jednalo o otroka následovala navíc poprava. Tyto drakonické tresty byly později zmírněny prétorským ediktem na tzv. „quadruplum“ hodnoty kradené věci. Oproti tomu v případě krádeže nezjevné ponechal prétorský edikt původní úpravu náhrady tzv. „duplum“ hodnoty kradené věci.²

V současné době význam krádeže z pohledu frekvence jejího výskytu zcela jistě neklesá, je tomu spíše naopak. Šámal k této problematice uvádí, že majetkové trestné činy jsou

¹ KINCL, Jaromír, Michal SKŘEJPEK a Valentin URFUS. Římské právo. Praha: C. H. Beck, str. 110.

² KINCL, Jaromír. Gaius: Učebnice práva ve čtyřech knihách. Brno: Doplněk, 1981, str. 187-190.

statisticky vůbec nejpočetnější skupinou trestných činů, co se týče jejich páchaní a postihování (v roce 2018 tvořily přibližně 60 % z celkové registrované kriminality). Mimo to dále uvádí, že cca 70 % páchaných majetkových trestných činů tvoří právě krádeže, přičemž dvě třetiny všech spáchaných krádeží tvoří krádeže prosté a jednu třetinu krádeže vloupáním.³ Stejným způsobem hovoří i oficiální statistiky vedené Policií České republiky sledující vývoj registrované kriminality.⁴

V účinné tuzemské právní úpravě se z pohledu systematiky trestního zákoníku krádež řadí mezi tzv. trestné činy proti majetku, které jsou upraveny v hlavě V. trestního zákoníku. Právní teorie pak z hlediska jednání a následku rozlišuje čtyři skupiny majetkové trestné činnosti. Jednou z kategorií jsou trestné činy, které spočívají v jednání obohacovacím, kterým pachatel rozšiřuje svůj majetek na úkor jiného. Příkladem takového jednání je právě krádež či zpronevěra. Další kategorií jsou trestné činy spočívající v jednání poškozovacím, kde je typickým projevem zásah do majetkové sféry jiného a následný úbytek tohoto cizího majetku. Základním typem je v tomto případě trestný čin poškození cizí věci. Dále lze kategorizovat majetkové trestné činy na tzv. furtum usus (např. neoprávněné užívání cizí věci podle § 207 odst. 1 alinea 1) a získávání prospěchu z trestného činu jiné osoby, které se v současné právní úpravě projevuje v trestném činu legalizace výnosů z trestné činnosti dolůzním i kulpózním.⁵

Specificky projevujícím se prvkem současné úpravy trestného činu krádeže je jeho recidiva. Recidiva má z pohledu trestního práva zásadní společenský přesah, jelikož jednou z hlavních funkcí trestního práva je funkce nápravná, která má vést pachatele k řádnému životu a k opětovnému zařazení do společnosti. V případě opětovného páchaní trestné činnosti pachatelem není tato funkce naplněna, a vzniká tím zvýšená škodlivost pro společnost a trestním zákonem chráněné statky, jelikož pachatel opakováním trestné činnosti nabírá zkušenosti, které mu mohou usnadnit páchaní dalších činů, či zvětšit způsobený následek. Krádež má jako jediný trestný čin v současném trestním zákoníku samostatnou základní skutkovou podstatu postihující recidivu. Touto problematikou se zabývá podkapitola 2.2.2.5.

³ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GŘIVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ a kolektiv. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 743.

⁴ Vývoj registrované kriminality v roce 2021. Policie České republiky [online]. 2022 [cit. 2022-11-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2021.aspx>.

⁵ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 668-669.

2. Trestný čin krádeže v současné úpravě právního řádu České republiky

Jak již bylo v předchozí kapitole uvedeno, tuzemský právní řád upravuje trestný čin krádeže v zákoně č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. Systematicky jej pak řadí k trestným činům proti majetku. Nejprve je však potřeba vymezit, jaké jednání trestní zákoník vůbec za trestný čin považuje. Trestní zákoník definuje v § 13 odst. 1 trestný čin následovně: „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“⁶ Ze samotné definice uvedené v zákoně vyplývá, že za trestný čin lze považovat pouze takové jednání, které kumulativně naplňuje tři formální znaky trestného činu. Těmito znaky jsou:

- 1) Protiprávnost jako samostatný znak trestného činu, vymezující samotný rozpor s právním řádem způsobený jednáním pachatele označeným v trestním zákoníku jako trestný čin.
- 2) Obecné znaky trestného činu, které se vztahují na všechny trestné činy bez rozdílu.
- 3) Typové znaky trestného činu, které jsou tvořeny skutkovými podstatami jednotlivých trestných činů.⁷

Ke zde uvedenému výčtu znaků trestného činu je vhodné uvést, že tyto znaky se vztahují pouze na trestné činy spáchané fyzickými osobami. Pro účely trestní odpovědnosti právnických osob stanoví znaky trestného činu zvláštní trestní zákon.⁸

2.1 Protiprávnost a obecné znaky trestného činu v případě krádeže

Protiprávnost jako jeden z formálních znaků trestného činu stojí samostatně vedle znaků obecných a typových. Protiprávnost je podle Jelínka vnímána jako „*rozpor s právní normou v rámci celého právního řádu.*“⁹ Přičemž Jelínek dále rozlišuje protiprávnost formální (rozpor s právním řádem jako celkem) a protiprávnost materiální (dostatečná škodlivost jednání, která zakládá použití prostředků trestního práva). Rozpor s celým právním řádem se především projevuje tím, že zakázaná jednání, které označují trestněprávní normy prostřednictvím skutkových podstat jednotlivých trestných činů, nemusí být upravena výlučně v trestním

⁶ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ ŘÍHA, Jiří. Tabulky a schémata z obecné části trestního práva hmotného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 23-24.

⁸ Zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 134.

zákoníku, ale mohou být (a často také jsou) upravena v jiných právních normách. Takovými normami může být Ústava ČR, Listina základních práv a svobod, občanský zákoník, normy správního práva, a jiné. Protiprávnost musí být v případě posuzování, zdali jde v konkrétním případě o trestný čin, přítomna vždy. Zároveň však musí být přítomny i dvě zbylé skupiny znaků trestného činu (tj. obecné a typové). V situaci, kdy není naplněn některý z typových znaků, může být příslušné jednání i přesto protiprávní, avšak tímto nedosahuje dostatečné společenské škodlivosti na to, aby bylo posuzováno jako trestný čin, a proto může být posuzováno například pouze jako přestupek nebo civilní delikt.¹⁰

V případě krádeže tak může nastat situace, kdy pachatel si sice přisvojí cizí věc, tím že se jí zmocní, ale zároveň například nezpůsobí na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou. V daném okamžiku sice nepochybně existuje protiprávnost daného jednání, ale zároveň není naplněna skutková podstata trestného činu krádeže. Z tohoto důvodu nepřipadá v úvahu uplatnění norem trestního práva, ale bude se postupovat podle ustanovení § 8 zákona o některých přestupcích.¹¹

Obecné znaky trestného činu jsou takové znaky trestného činu, které musí být přítomny vždy nezávisle na tom, jaký konkrétní trestný čin byl spáchán. Mezi tyto znaky se řadí minimální stanovený věk zakládající trestní odpovědnost a přičetnost.¹²

Věkovou hranici trestní odpovědnosti stanovuje § 25 trestního zákoníku, přičemž okamžikem nabytí trestní odpovědnosti mladistvého je den následující po dni 15. narozenin pachatele.¹³ Účelem věkové hranice je rozdělit mladistvé na ty, kteří nejsou ještě schopni plně chápat následky svého jednání a obecně nemají natolik vyvinuté mravní hodnoty, na základě kterých by správným způsobem vyhodnocovali svoje jednání a na ty, kteří již tuto schopnost do určité míry mají, přičemž tato schopnost je nadále do 18. roku života korigována zvláštním institutem podmíněné přičetnosti, který upravuje zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Věk tedy určuje hranici, od kdy společnost očekává od daného člověka určitou schopnost dostatečně vyhodnocovat své jednání a s ním spojené následky. V případě porušení příslušných norem pak toto jednání díky zavinění (které je vázáno vedle schopnosti volní také na schopnost vědění) nabývá takové společenské škodlivosti, kdy je nezbytné nést za ně trestněprávní odpovědnost.

¹⁰ SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Marie VANDUCHOVÁ. Systém českého trestního práva. Praha: Novatrix, 2009, část 2., str. 70-71.

¹¹ Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹² JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 142.

¹³ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 367.

Častou diskuzi vyvolávají návrhy, zdali je tato věková hranice dostačující, a jestli by neměla být snížena. Ostatně původní znění současného trestního zákoníku obsahovalo věkovou hranici o rok sníženou na 14. rok života.¹⁴ Než však toto znění vešlo v účinnost, bylo zákonem č. 306/2009 Sb. novelizováno do současné podoby, která se shoduje s úpravou předchozí.¹⁵ Zásadní otázkou je, jestli je plošné rozšíření trestní odpovědnosti na děti mladší 15 let žádoucí a přínosné. Majetkové trestné činy jsou jedněmi z nejčastěji páchaných trestněprávních deliktů nejen dospělými pachateli, ale také mladistvými. Mimo poškození cizí věci (např. sprejerství) je velmi častým trestným činem právě také krádež.¹⁶ Z mého pohledu ale tyto skutečnosti nejsou dostatečně přesvědčivé a závažné, aby byla hranice věku rozhodujícího pro vznik trestní odpovědnosti plošně snížena pro všechny trestné činy. Pokud by existoval odborný konsenzus na vhodnosti snížení potřebného věku pro trestní odpovědnost u určitých trestných činů (např. právě u majetkové trestné činnosti), pak se jako vhodné řešení jeví spíše rozšíření působnosti institutu rozumové a mravní vyspělosti u mladistvých, které by se projevovalo tím, že by za určitých podmínek mohl prolamovat minimální věkovou hranici trestní odpovědnosti, pokud by byla prokázána schopnost dítěte mladšího patnácti let si dostatečně uvědomovat škodlivost svého jednání. Avšak i přesto preferuji spíše uplatňování trestního práva zejména jako prostředku ultima ratio, obzvláště pak v případě mládeže, kde je kladen důraz na výchovný aspekt trestního řízení ve větší míře než u dospělých, a kde má samotný průběh trestního řízení nepochybně potenciál způsobit mnohem větší újmu na mentálním vývoji dítěte. Z tohoto důvodu obecné snížení věkové hranice a s tím související kriminalizaci jednání dětí mladších patnácti let nevidím jako vhodné řešení, jelikož se domnívám že přičinám, které mají zejména sociální původ, a kvůli kterým se tak mladé děti dopouštějí provinění, se touto represí nezamezí.

Druhý obligatorní obecný znak, kterým je přičetnost, trestní zákoník vymezuje negativně výčtem okolností, které přičetnost vylučují. Trestní zákoník stanoví v § 26 podmínky nepřičetnosti: *„Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný.“*¹⁷ Jelínek oproti tomu definují přičetnost: *„Přičetností rozumíme způsobilost být pachatelem trestného činu, pokud závisí na duševních schopnostech pachatele.“*¹⁸ Obecně z dikce zákona lze konstatovat

¹⁴ ŠÁMAL, Pavel. Osnova trestního zákoníku 2004-2006. Praha: C. H. Beck, 2006, str 62-63.

¹⁵ Srov. pozn. 13.

¹⁶ Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2021. Ministerstvo vnitra [online]. [cit. 2022-11-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>.

¹⁷ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 212.

že k tomu, aby pachatel jednal v nepřičetnosti, je potřeba kumulativně naplnit dva znaky nepřičetnosti. Těmito znaky rozumíme¹⁹:

- 1) Duševní poruchu, která zakládá tzv. biologické kritérium a současné
- 2) vymizení schopnosti rozpoznat škodlivost (protiprávnost) svého jednání nebo schopnosti ovládat své jednání v důsledku duševní poruchy, a to v době spáchání činu. Schopnost rozpoznávací a ovládací zakládají tzv. juristické kritérium, přičemž pro určení nepřičetnosti pachatele postačí absence pouze jedné z těchto schopností.

Pojem duševní poruchy vymezuje § 123 trestního zákoníku, který do tohoto pojmu zahrnuje nejen duševní poruchu vyplývající z duševní nemoci ale i jiné těžké duševní či sexuální odchylky.²⁰ Důležité je v souvislosti s nepřičetností a jejím určováním zmínit, že se jedná o otázku právní, kterou orgány činné v trestním řízení posuzují vždy individuálně v souvislosti s daným činem a pachatelem. V tomto smyslu je otázka posuzování přičetnosti pachatele chápána dlouhodobě, zejména s přihlédnutím k judikatuře Nejvyššího soudu ČR.²¹ Otázka přičetnosti pachatele podléhá dokazování, přičemž trestní řád v § 116 stanoví podmínky vyšetření duševního stavu pachatele. V tomto ohledu je vždy přibírán znalec z oboru psychiatrie.²²

Jak bylo uvedeno již výše, nad rámec trestního zákoníku upravuje zákon o soudnictví ve věcech mládeže v § 5 odst. 1 institut tzv. podmíněné (relativní) přičetnosti. Zákon jí vymezuje jako rozumovou a mravní vyspělost mladistvého.²³ Jak již bylo zmíněno výše, z pohledu autora diplomové práce by bylo vhodné ke zvážení úpravy *de lege ferenda*, zdali by pro účely posuzování majetkové kriminality dětí mladších 15 let, neměl být tento institut využíván jako prostředek efektivnější prevence trestné činnosti v tomto věku. Odborná literatura se u tohoto institutu rozchází v názorech, zdali se jedná o samostatný obecný znak stojící vedle minimální věkové hranice zakládající trestní odpovědnost a přičetnosti nebo jestli jde o zvláštní případ nepřičetnosti. Jelínek zastává názor, že jde o další obecný znak stojící vedle obecných znaků uvedených v trestním zákoníku.²⁴ Naproti tomu Šámal či Říha zastávají stanovisko, že jde pouze o speciální důvod nepřičetnosti. Argumentují především skutečností,

¹⁹ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRÍVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 185.

²⁰ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 6. 1978, sp. zn. 11 Tz 21/78.

²² Zákon č. 141/1961 Sb. trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

²³ Zákon č. 218/2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdější předpisů.

²⁴ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 142.

že jde pouze o jiný typ biologického kritéria nepřičetnosti, což vyplývá nejen ze samotné formulace příslušného ustanovení ale i z důvodové zprávy k zákonu o soudnictví ve věcech mládeže. Svoje tvrzení též opírají o historické vnímání tohoto institutu v právní nauce jakožto zvláštního druhu nepřičetnosti.^{25,26} V tomto případě mi přijde přiléhavější názor, který zastává Šámal či Říha, jelikož je zřejmý záměr zákonodárce u mladistvých upřesnit podmínky přičetnosti. Tento záměr jasně vyplývá z formulace v § 5 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže, který přímo zmiňuje schopnost rozpoznávací a ovládací, která tvoří jeden z předpokladů přičetnosti pachatele. Tímto zjevně navazuje na ustanovení § 26 trestního zákoníku, který tyto prvky výslovně zmiňuje také. Nezávisle na pojetí významu tohoto institutu, musí být u mladistvých přítomen současně s obecnými znaky upravenými trestním zákoníkem. V opačném případě je trestní odpovědnost mladistvého vyloučena.

2.2 Typové znaky trestného činu krádeže

Typové znaky trestného činu jsou stanoveny v rámci skutkové podstaty a jejího systematického zařazení v rámci trestního zákoníku. Trestní zákoník vymezuje skutkovou podstatu trestného činu krádeže v § 205 následovně:

„(1) Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a

a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,

b) čin spáchá vloupáním,

c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí,

d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo

e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,

²⁵ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRIVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ a kolektiv. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 183-184.

²⁶ ŘÍHA, Jiří. Tabulky a schémata z obecné části trestního práva hmotného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 24.

b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo

c) způsobi-li takovým činem značnou škodu.

(5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

a) způsobi-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f).

(6) Příprava je trestná.²⁷

Mezi typové znaky trestného činu řadíme objekt, objektivní stránku, subjekt a subjektivní stránku trestného činu.²⁸ Problematikou typových znaků trestného činu krádeže se podrobně zabírají následující podkapitoly.

2.2.1 Objekt trestného činu krádeže

Objektem trestného činu se obecně rozumí různé společenské hodnoty a statky, které trestní právo chrání, a proti nimž jednotlivé trestné činy směřují. Podmínkou existence objektu není jeho výslovné zmínění ve skutkové podstatě trestného činu. Objekt je naopak nezřídka potřeba dovozovat výkladem. Systematika trestního zákoníku v současné úpravě z hlediska přehlednosti sdružuje jednotlivé vzájemně související objekty do hlav a dílů, které společně tvoří tzv. skupinové objekty.²⁹ Vedle skupinových (druhových) objektů právní teorie navíc rozlišuje objekt obecný (rodový) a objekty individuální, které jsou sdružovány do zmíněných hlav a dílů, a které můžeme dále chápat v rovině obecné nebo konkrétní.³⁰

Obecný objekt trestného činu se neprojevuje specificky jen u trestného činu krádeže, jelikož stanovuje úplný souhrn nejzásadnějších společenských statků a hodnot, které normy trestního práva chrání.³¹ Současná úprava trestního zákoníku výslovně obecný objekt nezmiňuje, ale vymezuje jej souhrnem všech skutkových podstat v trestním zákoníku uvedených. V kontrastu v tomto ohledu se současnou právní úpravou stojí předchozí trestní

²⁷ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 142.

²⁹ SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Marie VANDUCHOVÁ. Systém českého trestního práva. Praha: Novatrix, 2009, část 2., str. 76.

³⁰ ŘÍHA, Jiří. Tabulky a schémata z obecné části trestního práva hmotného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 38.

³¹ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 176.

zákoník z roku 1961, jenž obsahoval v § 1 v obecné rovině vyčet nejzásadnějších hodnot, které si klade za cíl chránit.³²

Jak již bylo zmíněno v první kapitole této práce, krádež je z hlediska systematického zařazení zakotvena v hlavě V. trestního zákoníku označené jako trestné činy proti majetku. Přičemž z pohledu jednání a následku jím způsobeným lze krádež podle právní teorie řadit mezi majetkové trestné činy obohacovací. Z tohoto zařazení se vyvozuje druhový objekt, kterým jsou v případě majetkových trestných činů majetkové zájmy obecně. Míra ochrany majetkových zájmů se liší u jednotlivých trestných činů hlavy V. trestního zákoníku. Například trestný čin podvodu podle § 209 trestního zákoníku chrání majetek jako celek, přičemž majetek je definován občanským zákoníkem v § 495 jako: „*Souhrn všeho, co osobě patří, tvoří její majetek.*“³³ Naproti tomu z dikce trestního zákoníku vyplývá, že v případě trestného činu krádeže je chráněna pouze konkrétní cizí věc, která je předmětem daného útoku.

Individuálním objektem trestného činu krádeže v rovině obecné je ochrana vlastnického práva k dané věci. Mimo ochrany vlastnictví je dále chráněna nejen držba ale i jen faktické držení dané věci. Trestní zákoník se v případě krádeže zmiňuje o „cizí věci.“ Z této dikce nevyplývá, že by se muselo nutně jednat o věc, která je ve vlastnictví osoby, proti níž je útok veden nebo která s danou věcí disponuje. Podmínkou je pouze skutečnost, že se nejedná o věc, která je ve výlučném vlastnictví pachatele (avšak krádež spoluvlastnického podílu je možná).^{34,35} Proto v praxi může být kradená věc například i předmětem závazkového právního vztahu, který existuje mezi vlastníkem věci a osobou, jíž je věc odcizena. Osoba, které je daná věc odcizena pak je ve vztahu k vlastníkovi subjektem smluvního poměru mezi nimi uzavřeného, který zakládá dané osobě určité oprávnění s věcí disponovat. Příkladem závazku, který zprostředkovává takové oprávnění může být například nájem či pacht.³⁶ V rovině konkrétní je individuálním objektem vlastnické právo, držba či faktické držení věci dané konkrétní osoby v konkrétním případě, od níž se pachatel kradené věci zmocňuje.

Vedle objektu trestného činu je zapotřebí odlišovat předmět útoku. Předmět útoku Jelínek definuje následovně: „*Předmětem útoku jsou buď lidé nebo věci, na které pachatel*

³² Zákon č. 140/1961 Sb. trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

³³ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 1956, sp. zn. 2 Tz 62/56.

³⁵ FRYŠTÁK, Marek a kolektiv. Trestní právo hmotné – zvláštní část. 3. vydání. Ostrava: KEY Publishing, 2012, str. 51.

³⁶ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRIVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ a kolektiv. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 751.

trestného činu bezprostředně útočí, a tím zasahuje objekt trestného činu.“³⁷ V případě krádeže, jakožto majetkového trestného činu, je hmotným předmětem útoku cizí věc. Šámal v komentáři ke zvláštní části trestního zákoníku uvádí, že touto cizí věcí v případě trestného činu krádeže může být jen movitá věc, ke které pachatel nemá vůbec vlastnické právo, anebo tomuto pachateli náleží jen z části, tzn. tato věc je například součástí spoluvlastnictví (avšak zvláštní výjimkou je věc, která je součástí společného jmění manželů, kdy každý z manželů má plné vlastnické právo k dané věci; v takovém případě není věc v tomto typu spoluvlastnictví způsobilým předmětem útoku trestného činu krádeže³⁸). Komentář dále uvádí, že způsobilým hmotným předmětem útoku mimo běžné movité věci jsou i legitimační papíry a jiné doklady, ovladatelná přírodní síla, cenné papíry, součásti přírody, živá zvířata či oddělené části lidského těla. Naproti tomu nemovité věci způsobilým předmětem útoku nejsou. V úvahu přicházejí jako potenciální předmět útoku pouze jejich oddělené části, které samostatně odcizit lze (k otázce způsobilosti součástí nemovitých věcí být předmětem útoku trestného činu krádeže se vyjádřil Nejvyšší soud ve svém usnesení³⁹).⁴⁰

2.2.2 Objektivní stránka trestného činu krádeže

Objektivní stránka trestného činu tvoří další ze čtyř typových znaků trestného činu. Charakterizujícími prvky objektivní stránky trestného činu, které musí být obligatorně přítomny, jsou:

- 1) Jednání;
- 2) následek;
- 3) příčinný vztah (tzv. kauzální nexus) mezi právně relevantním jednáním a následkem.⁴¹

Vedle obligatorních znaků objektivní stránky trestného činu rozlišuje právní teorie též její fakultativní znaky. Jejich fakultativnost spočívá v tom, že nemusí být přítomny v každé skutkové podstatě, avšak pokud jsou součástí dané skutkové podstaty, musí být i tyto znaky naplněny, aby bylo dané jednání možno subsumovat pod danou skutkovou podstatu. Chmelík

³⁷ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 182.

³⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 25.10.1968, sp. zn. 9 Tz 64/68.

³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2006, sp. zn. 8 Tdo 446/2006.

⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 1979-1983.

⁴¹ ŘÍHA, Jiří. Tabulky a schémata z obecné části trestního práva hmotného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 39.

uvádí, že nejčastějšími fakultativními znaky objektivní stránky trestného činu jsou zejména místo, doba a způsob spáchání činu, účinek a použitý prostředek ke spáchání daného činu.⁴²

V právní úpravě trestného činu krádeže se objevuje hned několik fakultativních znaků. Jednou z alternativních podmínek základní skutkové podstaty trestného činu krádeže je např. specifické místo – území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob. Dalším příkladem fakultativního znaku je zvláštní způsob spáchání krádeže vloupáním. Podstatným z hlediska kapitoly 3 této práce je čas spáchání trestného činu krádeže, kdy trestní zákoník přísněji posuzuje jednání v § 205 odst. 4 písm. b), které spočívá ve spáchání krádeže za některého z výjimečných stavů.

2.2.2.1 Jednání

Jednání je podle Jelínka z hlediska trestního práva vnímáno jako „*projev vůle ve vnějším světě*.“⁴³ Právní jednání se skládá ze dvou základních složek. První složku tvoří vůle pachatele, která je považována za psychickou (vnitřní) stránku projevu. Druhou složkou je pak samotný projev vůle navenek, který právní teorie označuje za fyzickou (vnější) stránku projevu. Způsob jednání lze rozlišit na konání nebo opomenutí. Z těchto způsobů jednání se vyvozuje dělení trestných činů na komisivní a omisivní, které lze dále členit na pravé a nepravé. Ke vzniku trestní odpovědnosti je zapotřebí, aby v okamžiku spáchání trestného činu byly přítomny obě složky jednání. V opačném případě trestní odpovědnost pachatele nevzniká z důvodu absence objektivní stránky trestného činu.⁴⁴ Obdobným způsobem se k dělení projevu vůle navenek vyjadřuje také komentář k obecné části občanského zákoníku.⁴⁵

Trestný čin krádeže může být z povahy věci spáchán pouze jako komisivní delikt, tedy zaviněným jednáním pachatele. Opomenutí v případě krádeže nepřichází úvahu, jelikož první i druhá skutková podstata trestného činu krádeže začínají slovy: „*Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní...*“⁴⁶ V návaznosti na jazykový výklad příslušných ustanovení si z pohledu diplomanta lze jen obtížně představit, jakým způsobem by bylo možné se zmocnit cizí věci opomenutím. Tato skutečnost však z mého pohledu nevylučuje možnost, aby krádež spáchal

⁴² CHMELÍK, Jan, František NOVOTNÝ a Simona STOČESOVÁ. Trestní právo hmotné. Obecná část. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, str. 91-92.

⁴³ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 185.

⁴⁴ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 185.

⁴⁵ LAVICKÝ, Petr. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 1740-1742.

⁴⁶ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

opomenutím účastník. V praxi by se mohlo jednat například o hlídače parkovacího domu, který záměrně opomene, po domluvě s pachatelem, hlídat příslušný objekt, a v důsledku toho umožní pachateli odcizit osobní automobil. Takové jednání hlídače by pak bylo kvalifikováno jako pomoc k trestnému činu krádeže, přičemž by tuto pomoc spáchal omisivně.

2.2.2.2 Následek

Druhým obligatorním znakem objektivní stránky trestného činu je následek. Od následku je nezbytné odlišovat pojem účinek, který se na rozdíl od následku nevztahuje k objektu trestného činu, nýbrž k hmotnému předmětu útoku.⁴⁷ Šámal následek definuje jako: „*Porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem.*“⁴⁸ Tímto chráněným zájmem je individuální objekt trestného činu. V návaznosti na tuto definici lze rozlišovat trestné činy ohrožovací, u nichž postačuje pouhé ohrožení chráněného zájmu (stav, který bezprostředně hrozí vznikem poruchy) a trestné činy poruchové, u kterých je následkem přímo porucha chráněného zájmu.

Krádež je z pohledu tohoto dělení trestným činem poruchovým, jelikož nepostačí pouhé ohrožení cizích majetkových hodnot, ale je potřeba konkrétní zmocnění se cizí věci, při kterém zákonitě dochází k poruše spočívající v zásahu do majetkové sféry jiného. Z hlediska následku lze dále rozlišovat primární následek, který znamená bezprostřední porušení daného individuálního objektu, ke kterému přednostně poskytuje ochranu konkrétní skutková podstata. Tím je v případě krádeže zájem na ochraně vlastnictví, držby a obecně držení věci. Sekundární následek, kterým je až druhotné porušení chráněných zájmů, které může být buď uvedeno v kvalifikované skutkové podstatě, anebo není přímo uvedeno v trestním zákoníku, ale i tak sekundárně zasahuje do zájmů chráněných trestním zákoníkem.⁴⁹ V souvislosti s tímto dělením je namístě také zmínit jednotlivé druhy následku, které Jelínek vymezuje následovně:

- a) Následek – jeden ze znaků objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu.
- b) Těžší následek – druh následku, pod kterým lze alternativně spatřovat buď závažnější poruchu nebo ohrožení primárního objektu nebo poruchu či ohrožení sekundárního objektu, se kterým spojuje zákon vyšší trestní sazbu nebo přitěžující okolnost. U krádeže se projevuje především ve vyšší způsobené škody.

⁴⁷ Srov. pozn. 44, str. 194.

⁴⁸ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRIVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ a kolektiv. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 151.

⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRIVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ a kolektiv. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 151.

- c) Škodlivý následek – tento pojem spojuje trestní zákoník s podmínkami zániku trestní odpovědnosti z důvodu účinné lítosti. Zároveň je způsobení škodlivého následku považováno za obecně přitěžující okolnost.
- d) Zvlášť těžký a těžko napravitelný následek – trestní zákoník tento následek stanovuje jako jednu z podmínek pro uložení výjimečného trestu.⁵⁰

Z pohledu krádeže, jakožto majetkového trestného činu, má následek zásadní význam v okamžiku, kdy je posuzována výše způsobené škody. Je zcela nepochybné, že je nezbytné posuzovat závažnost a společenskou škodlivost krádeží případ od případu v závislosti na výši způsobené škody. Z tohoto důvodu zákonodárce vymezuje v § 138 odst. 1 trestního zákoníku hranice výše škody, kterou pachatel svým jednáním způsobí, následovně:

„(1) Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) škodou nikoli nepatrnou škoda dosahující částky nejméně 10000 Kč,*
- b) škodou nikoli malou škoda dosahující částky nejméně 50000 Kč,*
- c) větší škodou škoda dosahující částky nejméně 100000 Kč,*
- d) značnou škodou škoda dosahující částky nejméně 1000000 Kč a*
- e) škodou velkého rozsahu škoda dosahující částky nejméně 10000000 Kč.“⁵¹*

V úpravě trestného činu krádeže zákonodárce použil škodu nikoli nepatrnou jako jednu z podmínek naplnění základní skutkové podstaty. Ostatní hranice způsobené škody pak spojuje s kvalifikovanými skutkovými podstatami. Výjimkou je škoda nikoli malá, která nebyla do současné úpravy kvalifikované skutkové podstaty trestného činu krádeže začleněna, a byla nahrazena větší škodou, přičemž byla ale zároveň zpřísněna trestní sazba pro danou kvalifikační okolnost.⁵² V tomto ohledu je namístě úvaha de lege ferenda, zdali je v současné době, kdy již proběhla novelizace hranic výše způsobené škody na dvojnásobky původních hodnot, stále vhodné, aby byla kvalifikační okolnost posuzována až v případě, kdy je způsobena škoda minimálně 100.000,- Kč místo původních 50.000,- Kč. Z mého pohledu je tato úprava s ohledem na zvýšené hranice způsobené škody nedostačující, jelikož trestání krádeže se škodou způsobenou lehce pod částku 100.000,- Kč stejnou sazbou jako například drobné kapesní krádeže, se mi jeví jako zcela nepřiměřené a neodpovídající míře společenské škodlivosti daných jednání. Jako vhodné řešení autor diplomové práce navrhuje vložit do právní

⁵⁰ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 197.

⁵¹ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵² ŘÍHA, Jiří. Nové pojetí trestného činu krádeže. Trestněprávní revue, čl. IV [online]. 10/2009 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

úpravy trestného činu krádeže navíc jednu kvalifikovanou skutkovou podstatu pokrývající škodu nikoli malou, která by byla trestána sazbou trestu odnětí svobody na 6 měsíců až 3 léta a obdobně jako u základní skutkové podstaty alternativně zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

2.2.2.3 Příčinná souvislost

Posledním obligatorním znakem objektivní stránky trestného činu je příčinná souvislost mezi jednáním pachatele a následkem tímto jednáním způsobeným. Kauzální nexus vyjadřuje nezbytný spojující prvek mezi dvěma zbylými obligatorními znaky objektivní stránky trestného činu.⁵³ Soudy v rámci svojí rozhodovací činnosti došly k závěru, že pro posouzení viny pachatele není rozhodující, zdali trestněprávně relevantní následek způsobilo výlučně jednání pachatele, či jestli k tomuto jednání přistoupila jiná příčina. Zároveň ani není relevantní, jestli každá z příčin mohla způsobit daný následek sama o sobě, či pouze v souvislosti s jinou relevantní příčinou.^{54,55} Problematikou zavinění se podrobněji zabírá kapitola 2.2.4.

Z pohledu trestného činu krádeže je tedy nezbytné, aby zde byla příčinná souvislost mezi úmyslným jednáním pachatele, kterým se zmocňuje cizí věci, a tím způsobeným následkem na majetku okrádané osoby a zároveň účinku, který se může lišit podle toho, jakou z podmínek uvedených v § 205 odst. 1 písm. a) až e) trestního zákoníku pachatel svým jednáním naplní. Teoretický příklad: V případě, že by se pachatel úmyslně zmocnil cizí věci (která by ale ve skutečnosti nebyla vlastnictvím domnělého poškozeného), a věc poškozeného by se ztratila namísto jejího odcizení pachatelem, pak nelze mluvit o příčinné souvislosti mezi jednáním pachatele (krádež věci) a následkem (ztráta věci a následné snížení majetku domnělého poškozeného), i když si domnělý poškozený myslel, že byl okraden. Namísto toho by byl pachatel krádeže trestně odpovědný (za předpokladu naplnění všech znaků trestného činu krádeže) za krádež spáchanou vůči pravému poškozenému, který byl vlastníkem kradené věci, ač pachatel jednal v omylu, co se týče předmětu útoku.

2.2.2.4 Shrnutí obligatorních znaků objektivní stránky

Na závěr lze shrnout, že objektivní stránka trestného činu krádeže v případě první skutkové podstaty je dána tehdy, pokud si pachatel zaviněným jednáním přisvojí cizí věc (přisvojení Šámal v komentáři ke zvláštní části trestního zákoníku definuje jako „*získání*

⁵³ FRYŠTÁK, Marek a kolektiv. Trestní právo hmotné – obecná část. 3. vydání. Ostrava: KEY Publishing, 2012, str. 40.

⁵⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 11. srpna 1970, sp. zn. 7 To 7/70.

⁵⁵ Usnesení Vrechního soudu v Praze ze dne 28. 5. 1993, sp. zn. 5 To 21/93.

možnosti trvalé dispozice s cizí věcí,“ tzn. nikoli získání vlastnického práva k předmětu útoku, jelikož trestným činem vlastnické právo nabýt nelze⁵⁶) tím, že se jí zmocní a zároveň splní jednu z podmínek uvedených v § 205 odst. 1 písm. a) až e) trestního zákoníku:

„(1) Kdo si присvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a

a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,

b) čin spáchá vloupáním,

c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí,

d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo

e) čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob,“⁵⁷

V následujících bodech se podrobněji věnuji jednotlivým podmínkám uvedeným v § 205 odst. trestního zákoníku.

a) Způsobení škody nikoli nepatrné

Škoda nikoli nepatrná je vymezena trestním zákoníkem v současné době ve výši 10.000,- Kč. Pravděpodobným důvodem zakotvení této podmínky je záměr zákonodárce stanovit určitou hranici hodnoty odcizené věci, která je již natolik společensky škodlivá, že nepostačí uplatnit právní prostředky mimo oblast trestního práva (zejm. prostředky správního práva⁵⁸). Tento model byl převzat z předchozí úpravy trestního zákona.⁵⁹ Naproti tomu úprava trestního zákona z roku 1950 tuto úpravu neobsahovala a v § 247 trestala každou krádež bez ohledu na výši způsobené škody. Ani úprava rozkrádání socialistického vlastnictví neobsahovala minimální stanovenou výši, pro vznik trestněprávní odpovědnosti.⁶⁰

Pokud nedojde ke způsobení škody nikoli nepatrné, může i tak být pachatel krádeže trestně odpovědný za předpokladu, že naplní některou z dalších podmínek první skutkové podstaty nebo pokud je recidivistou a naplní tak znaky druhé skutkové podstaty krádeže. Pro vznik trestní odpovědnosti není rozhodující, zdali pachatel způsobil stanovenou výši škody jedním skutkem nebo prostřednictvím pokračování v trestném činu, vzniklá škoda se pro účely posouzení viny pachatele sčítá.⁶¹

⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 1983.

⁵⁷ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁸ Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁹ Zákon č. 140/1961 Sb. trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁰ Zákon č. 86/1950 Sb. trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 27. 8. 1990 sp. zn. 3 T 62/90.

Při stanovení výše škody, která byla krádeží způsobena, musí soud zjišťovat skutečnou škodu, která vznikla poškozenému, tedy o kolik byl majetek poškozeného krádeží zmenšen. V daném ohledu není rozhodující přírůstek na majetku pachatele.⁶² Zároveň nelze v případě posuzování výše způsobené škody brát v potaz následné jednání pachatele spočívající v náhradě škody způsobené poškozenému. Rozhodující je pouze způsobená škoda pachatelovým jednáním k okamžiku dokonání svého jednání. Pozdější snaha o nápravu může mít vliv na posouzení společenské nebezpečnosti daného činu, nikoli však jeho kvalifikace.⁶³ V tomto kontextu pak nezaniká trestní odpovědnost pachatele ani tím, že věc po dokonání svého činu vrátí, ať už z vlastního hnutí mysli nebo na základě naléhání poškozeného.⁶⁴

b) Spáchání krádeže vloupáním

Vloupání definuje v § 121 trestní zákoník následovně: „*Vloupáním se rozumí vniknutí do uzavřeného prostoru lstí, nedovoleným překonáním uzamčení nebo překonáním jiné jistící překážky s použitím síly.*“⁶⁵ Podle Šámala lze považovat za vniknutí i částečné narušení uzavřeného prostoru například sáhnutím dovnitř rukou nebo prostřednictvím jiného nástroje. K otázce vniknutí do uzavřeného prostoru lstí uvádí, že za lest lze považovat situaci, kdy se pachatel ukryje v objektu před jeho uzamčením, aby zde posléze mohl spáchat trestný čin. Jako jiný případ uvádí situaci, kdy pachatel záměrně klame oběť tím, že vystupuje v pozici jiné osoby, např. policisty, instalatéra apod., což mu umožní vstoupit do prostoru, ve kterém následně spáchá krádež. U nedovoleného překonání uzamčení pak uvádí jako příklad zejména případy, kdy není k překonání uzamčení zapotřebí síly, tzn. použití nalezených klíčů nebo klíčů, které lstí získal od vlastníka, či použití paklíče. Překonání jiné jistící překážky použitím síly pak rozlišují zejména tím, že je zapotřebí silného působení na daný předmět, např. probourání zdi či plotu. Jako použití síly ale může být vnímáno i přežení překážky o určité výšce.⁶⁶

c) Snaha pachatele si bezprostředně po činu věc uchovat násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí

Násilí jako pojem není definováno trestním zákoníkem a nechává jeho vymezení právní teorii. Hendrych uvádí, že násilí lze obecně vnímat jako prostředek, kterým pachatel vytváří nátlak na vůli oběti. Násilí lze rozlišovat na vis absoluta (vůle oběti je zcela vyloučena) nebo

⁶² Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 16.7.1971 sp. zn 1 To 78/71.

⁶³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 22.08.1962, sp. zn. 8 Tz 49/62.

⁶⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR dne 29.3.1966, sp. zn 1 Tz 16/66.

⁶⁵ Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁶ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRIVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ a kolektiv. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 757-758.

vis compulsiva (vůle oběti je ovlivněna jednáním pachatele). Hendrych dále uvádí, že násilí nemusí směřovat jen vůči oběti jako takové, ale také vůči věcem, čímž nepřímo působí na její vůli. Obdobně jako u vloupání lze za násilí považovat i lest, kterou uvede pachatel oběť do stavu bezbrannosti.⁶⁷

V souvislosti s násilím a snahou se obohatit autor vnímá jako vhodné zmínit trestný čin loupeže, který se od této kvalifikované skutkové podstaty krádeže odlišuje tím, že násilí nebo jeho bezprostřední pohrůžku musí pachatel uplatnit předem v úmyslu zmocnit se cizí věci. Předmětu útoku se tedy pachatel zmocnit nemusí, postačuje uplatnit násilí nebo jeho bezprostřední pohrůžku v úmyslu zmocnění se dané věci. Naproti tomu u krádeže je nezbytné k naplnění znaků skutkové podstaty samotné zmocnění se cizí věci a v případě této kvalifikované skutkové podstaty musí následně uplatnit násilí nebo pohrůžku násilí za účelem zachování dispozice s kradenou věcí.

d) Spáchání činu na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě

Čtvrtá alternativní podmínka postihuje takové krádeže, kterými pachatel určitým způsobem zasahuje do osobní sféry jedince, kdy věc, které se zmocňuje odcizuje z blízkého dosahu oběti. Typickým příkladem takových krádeží jsou zejména kapesní krádeže, velmi časté v místech, kde se hromadí větší množství lidí, např. v prostředcích hromadné dopravy či obchodních centrech.⁶⁸ Může jít i o krádeže doplňků a oblečení, které má oběť na sobě, např. kabáty, kabelky či šperky.

Podmínka vyjádřená spojením „při sobě“ se vztahuje i na věci, které oběť odloží nebo upustí ve své bezprostřední blízkosti, ale stále je má v dosahu své moci.⁶⁹ Je zde ale dána podmínka bezprostřední blízkosti, tzn. věc musí být v dosahu oběti. V případě že oběť věc odloží na určitém místě a od dané věci odejde dále, nelze jednání pachatele, který následně tuto věc odcizí, kvalifikovat podle ustanovení § 205 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku i přesto, že oběť měla kradenou věc v dohledu.⁷⁰

e) Spáchání činu na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob

⁶⁷ HENDRYCH, Dušan. Právní slovník. Praha: C. H. Beck, 2009, násilí.

⁶⁸ Kapesní krádeže. Policie České republiky [online]. 2022 [cit. 2022-12-09]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-kapesni-kradeze.aspx>.

⁶⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2005, sp. zn. 8 Tdo 1297/2004.

⁷⁰ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 1987.

Poslední z podmínek uvedených v § 205 odst. 1 trestního zákoníku byla zákonodárcem doplněna až do současné úpravy trestního zákoníku účinné od roku 2010. Důvodem této úpravy měla být reakce na krádeže spáchané v minulosti během živelních pohrom, zejména povodní. Trestní zákoník v tomto ohledu postihuje toto jednání bez ohledu na výši způsobené škody z důvodu zvýšené společenské škodlivosti dané zaprvé tím, že je ztížena možnost ochrany majetku v oblastech, odkud byly evakuovány osoby, a zadruhé z důvodu určité vyšší míry bezohlednosti pachatele ke chráněným zájmům s přihlédnutím ke krizovým okolnostem, které v danou v chvíli panují.⁷¹

Úzkou souvislost s nejnovější podmínkou v rámci první základní skutkové podstaty trestného činu krádeže má pak kvalifikovaná skutková podstata podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, která zpřísňuje postih pro pachatele krádeží, kteří spáchají tento čin během stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, či během živelní pohromy nebo jiné události, která zásadním způsobem ohrožuje život, majetek a jiné chráněné hodnoty. Podrobnější analýzou a kritikou této úpravy se zabývá kapitola 3.

Podmínky uvedené výše je možné jednáním pachatele naplňovat jak samostatně, tak kumulativně, přičemž obě tyto varianty zakládají objektivní stránku trestného činu. U kumulace podmínek podle § 205 odst. 1 písm. a) až e) je vyloučena faktická konzumpce, tzn. že pro případ kvalifikace příslušného jednání je potřeba zmínit všechny konkrétní skutečnosti v písm. a) až e), které pachatel svým jednáním naplnil. K této problematice se vyjádřil Krajský soud v Brně ve své judikatuře.⁷² Objektivní stránce druhé skutkové podstaty, která se vztahuje na recidivu, se věnuje následující podkapitola.

2.2.2.5 Recidiva trestného činu krádeže

Současná právní úprava trestného činu krádeže obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty. Znaky první skutkové podstaty se zabírají podkapitoly 2.2.2.1 až 2.2.2.4. Druhá skutková podstata je upravena v § 205 odst. 2 trestního zákoníku a jejím smyslem a významem je postihování recidivy trestného činu krádeže. Pojem recidivy může být definován odlišně v závislosti na oboru, kterým na problematiku recidivy nahlížíme. Zásadní je z hlediska zaměření této diplomové práce vymezení trestněprávní. Chmelík popisuje recidivu jako případ, kdy: „...*pachatel opětovně spáchá trestný čin poté, co byl pro stejný nebo podobný trestný čin*

⁷¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. Úřad vlády [online]. 2009 [cit. 2022-12-09]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

⁷² Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 1995 sp. zn. 8 To 131/95.

*pravomocně odsouzen.*⁷³ Toto pojetí tzv. pravé recidivy je potřeba odlišovat od recidivy nepravé, která se od pravé odlišuje tím, že další trestný čin pachatel spáchá po vyhlášení odsuzujícího rozsudku za trestný čin původní, ale tento rozsudek zatím nenabyl právní moci. Takto spáchaný čin pak nelze kvalifikovat podle ustanovení § 205 odst. 2 trestního zákoníku, avšak skutečnost, že se pachatel již dříve dopustil trestného činu, je vnímána jako obecně přitěžující okolnost, a proto bude mít význam při stanovení druhu a výše trestu.⁷⁴ Zároveň je nezbytné uložit trest za nepravou recidivu samostatně, jelikož ukládat souhrnný trest je v tomto případě vyloučeno.⁷⁵

Trestní zákoník upravuje skutkovou podstatu týkající se recidivy krádeže následovně: *„Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.*“⁷⁶ Zásadním rozdílem oproti první skutkové podstatě, na který je vhodné poukázat, je absence vymezení minimální škody, kterou musí pachatel způsobit, aby byl trestně odpovědný. Touto skutečností a problémy s ní spojenými se zabývá odstavec pátý a následující této podkapitoly. Pro pochopení celkového významu ustanovení je nezbytné vymežit několik pojmů v něm obsažených.

Prvním potenciálně sporným pojmem je pojem „takový čin.“ Čistě jazykovým a systematickým výkladem lze dojít k závěru, že takovým činem má být pouze krádež. Rozhodovací praxe však došla k závěru, že takovým činem nemusí být jen krádež, ale je potřeba význam tohoto ustanovení vykládat extenzivněji. Krajský soud v Českých Budějovicích ve svém rozhodnutí z roku 1996 potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně, že pro potřeby kvalifikace krádeže podle ustanovení o recidivě postačí, pokud byl pachatel odsouzen nebo potrestán za trestný čin loupeže, který z hlediska objektu chrání nejen svobodu člověka, ale i majetek.⁷⁷

Další dvojicí pojmů, které vyžadují podrobnější vymezení jsou slova „odsouzen nebo potrestán.“ Odsouzen je pachatel tehdy, pokud rozsudek, jímž bylo rozhodnuto o jeho vině a trestu, nabyl právní moci (stejně účinky má např. i trestní příkaz). Zároveň však musí být splněna podmínka, že na pachatele se nehledí, jako by nebyl odsouzen. Potrestání je pak

⁷³ CHMELÍK, Jan, František NOVOTNÝ a Simona STOČESOVÁ. Trestní právo hmotné. Obecná část. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, str. 191.

⁷⁴ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRIVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ a kolektiv. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 308.

⁷⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.1.2018, sp. zn. 3 Tdo 6/2018.

⁷⁶ Zákon č 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2.9.1996, sp. zn. 3 To 595/96.

vnímáno jako situace, kdy pachatel vykonal alespoň část z jemu uloženého trestu, přičemž takovým trestem může být jakýkoli trest přípustný pro daný čin. I zde je ale podmínka, že se nesmí jednat o vykonaný trest, v jehož důsledku se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen. Co se týče rozhodného období v délce posledních tří let, tak pro začátek běhu této doby je u odsouzení rozhodující okamžik nabytí právní moci rozsudku, a u potrestání je jím okamžik vykonání trestu, či jiná okolnost, která zapříčinila ukončení výkonu trestu (např. podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody). Problematice těchto pojmů se věnoval Šámal.⁷⁸

Jak již bylo uvedeno výše, ustanovení upravující případy krádeží recidivistů je vnímáno částí právnické obce jako přinejmenším sporné. Problémy jsou vnímány nejen z hlediska právního (zejména z pohledu vhodnosti a přiměřenosti současné úpravy⁷⁹), ale i z hlediska praktického, kdy někteří vnímají negativní dopady této úpravy na vězeňský systém a jeho přesycenost.⁸⁰ Tato problematika se začala podrobovat častější diskuzi právníků až v období nouzového stavu během trvání pandemie COVID-19. Hlavním důvodem byly zejména kontroverzní rozhodnutí soudů, které byly z důvodu existence nouzového stavu nuceny posuzovat i drobné krádeže recidivistů podle kvalifikované skutkové podstaty uvedené v § 205 odst. 4 písm. b) (ve spojení s § 205 odst. 2) trestního zákoníku, a v návaznosti na tuto skutečnost musely ukládat i zcela nepřiměřené tresty co se do povahy spáchaného skutku týče.⁸¹

Drápal vnímá tento fenomén jako součást širšího problému nevhodného nastavení trestních sazeb v české právní úpravě. V důsledku těchto okolností z jeho pohledu dochází k dlouhodobé přeplněnosti českých věznic, kdy Česká republika se ke dni 15.12.2022 nachází na 13. místě v Evropě z hlediska poměru vězňů k populaci daného státu.⁸² Důvodem této zatíženosti věznic je pak zejména skutečnost, že čeští vězni tráví ve vězení delší dobu, než vězni z jiných evropských států. Jako hlavní řešení uvádí zaprvé nutnou komplexní revizi sazeb trestu odnětí svobody (zejména jejich spodních hranic), a zadruhé vyzývá k úplnému zrušení skutkových podstat týkajících se recidivy (nejen u krádeže), jelikož považuje ostatní dostupné instituty trestního práva (např. možnost zohlednění trestní minulosti při ukládání trestu či ochranná opatření) za dostačující a obecně vhodnější pro individualizaci trestů pro recidivisty.

⁷⁸ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 1989-1990.

⁷⁹ JOCHMAN, David. Recidiva jako okolnost zakládající trestní odpovědnost a rovnost před zákonem. Bulletin advokacie [online]. 3/2021 [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

⁸⁰ DRÁPAL, Jakub. Speciální skutkové podstaty pro recidivisty: Nepromyšlené a škodlivé. Trestněprávní revue [online]. 3/2022 [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

⁸¹ Trestní příkaz Okresního soudu v Blansku ze dne 5. 11. 2018, sp. zn. 14 T 145/2018.

⁸² Highest to Lowest - Prison Population Rate. World Prison Brief [online]. 2022 [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: https://www.prisonstudies.org/highest-to-lowest/prison_population_rate?field_region_taxonomy_tid=14.

Na závěr uvádí, že by bylo vhodné zvážit implementaci minimální hranice způsobené škody u opakovaných krádeží.⁸³

Jochman kritizuje úpravu recidivy krádeže zejména z pohledu jejího zamýšleného účelu a jejího rozporu se zásadou rovnosti před zákonem. Jeho argumentem je především skutečnost, že skutková podstata uvedená v § 205 odst. 2 trestního zákoníku zakládá defacto tzv. zvláštní trestný čin pravý, avšak zároveň nevnímá, že by zde existoval dostatečně ospravedlňující důvod pro to, aby zrovna v tomto případě bylo vhodné a spravedlivé omezovat okruh pachatelů. Odkazuje se v tomto ohledu i na důvodovou zprávu k přijatému textu trestního zákoníku, která o důvodu implementace recidivy krádeže jako základní skutkové podstaty mlčí. Neopomíná zmínit ani fakt, že úprava recidivy krádeže jako základní skutkové podstaty je v rámci trestního zákoníku výjimkou (ostatní případy recidivy jsou upraveny jako kvalifikované skutkové podstaty, viz např. úprava trestného činu zpronevěry). S přihlédnutím k těmto okolnostem se Jochman přiklání k názoru, že pokud jsou zde pochyby o potřebnosti takové úpravy, pak se jako vhodné jeví spíše zrušení sporné úpravy. Ostatně tento názor spojuje i se smyslem moderní úpravy trestního práva, kdy by pachatel měl být především souzen podle skutku, který spáchal, a nikoli primárně podle toho, jaký život před spácháním skutku vedl.⁸⁴ K této myšlence se přiklání i Drápal.⁸⁵

Jako poslední problematickou vlastnost současné právní úpravy uvádí skutečnost, že úprava recidivy v § 205 odst. 2 trestního zákoníku zakládá pro odsouzené a potrestané pachatele předchozích krádeží svým způsobem obdobu zkušební doby *sui generis*. Tuto skutečnost vnímá jako určitý rozpor se zněním zákona, který uvádí v § 37 odst. 1 trestního zákoníku, že sankce musí být „uložena na základě zákona“. Z jeho pohledu lze přísným jazykovým výkladem dojít k závěru, že sankci může uložit pouze soud, a tudíž „zkušební doba“ materiálně vyplývající ze současné úpravy, není přípustná. Obdobně jako Drápal i Jochman navrhuje jako vhodné řešení úplné vypuštění současné úpravy recidivy krádeže. Alternativu pak vidí ve změně současné druhé základní skutkové podstaty na podstatu kvalifikovanou se stejnou výší trestní sazby.⁸⁶

Osobně se přikláním k názoru jak Drápala, tak Jochmana, že současná úprava přináší více problémů než zamýšlené reálné užitečnosti. Zároveň nad rámec jejich myšlenek se

⁸³ Srov. pozn. 80.

⁸⁴ JOCHMAN, David. Recidiva jako okolnost zakládající trestní odpovědnost a rovnost před zákonem. Bulletin advokacie [online]. 3/2021 [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

⁸⁵ DRÁPAL, Jakub. Speciální skutkové podstaty pro recidivisty: Nepromyšlené a škodlivé. Trestněprávní revue [online]. 3/2022 [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

⁸⁶ Srov. pozn. 84.

domnívám, že současná úprava recidivy krádeže je i v rozporu se zamýšleným účelem depenalizace trestní politiky České republiky. Díky této úpravě jsou totiž soudy nuceny zabývat se a následně i trestat bagatelní skutky, které by za běžných okolností představovaly drobné přestupky proti majetku. Jelikož je současná úprava natolik problematická, že jí nelze překlenout ani prostřednictvím výkladů soudů, bude nezbytné v budoucnu provést potřebné kroky ze strany zákonodárce. Z mého pohledu by bylo nejvhodnějším řešením ponechat úpravu recidivy v jednotlivých skutkových podstatách, jelikož si myslím, že u některých trestných činů plní prevenční charakter, avšak u krádeže by měla mít podobu kvalifikované skutkové podstaty. Odstavec druhý by tak mohl obsahovat nejen kvalifikovanou skutkovou podstatu pokrývající recidivu krádeže, ale zároveň v písm. b) i těžší následek spočívající ve způsobení škody nikoli malé, tak jak bylo již navrhováno v posledním odstavci podkapitoly 2.2.2.2.

2.2.2.6 Zvlášť přitěžující okolnosti

Současná úprava trestného činu krádeže obsahuje vedle dvou základních skutkových podstat také několik skutkových podstat kvalifikovaných, které trestní zákoník uvádí v § 205 odst. 3 až 5. Odstavce podle pořadí vymezují jednotlivé těžší následky, kdy v odst. 5 jsou ty nejzávažnější porušení chráněného zájmu, u kterých lze trestně postihnout i přípravu, jelikož jsou díky trestní sazbě trestu odnětí svobody pět až deset let řazeny mezi zvlášť závažné zločiny. Jak již bylo v kapitole věnující se následku uvedeno, zásadní význam má u majetkových trestných činů z hlediska posuzování těžších následků výše způsobené škody.

Odstavec třetí obsahuje pouze těžší následek ve formě vyšší způsobené škody, kterou je v tomto případě tzv. větší škoda, kterou zákon vymezuje podle § 138 odst. 1 jako škodu ve výši nejméně 100.000,- Kč.

Odstavec čtvrtý postihuje v písmeně a) jednání pachatelů, kteří naplní znaky první nebo druhé skutkové podstaty a zároveň tento čin spáchají jako členové organizované skupiny. Hendrych organizovanou skupinu definuje následovně: „*Organizovaná skupina je sdružení nejméně tří trestně odpovědných osob, v němž je provedena určitá dělba úkolů mezi jednotlivé členy sdružení a jehož činnost se v důsledku toho vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, což zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení tr. činu, a tím i jeho společenskou škodlivost.*“⁸⁷ Důležité je nezaměňovat tento pojem s pojmem organizované zločinné skupiny, která na rozdíl od prosté organizované skupiny slouží k soustavnému páchání úmyslné trestné činnosti. K tomu, aby byl pachatel považován za člena organizované skupiny není zapotřebí výslovné

⁸⁷ HENDRYCH, Dušan. Právní slovník. Praha: C. H. Beck, 2009, organizovaná skupina.

přijetí nebo přistoupení. Ke kvalifikaci postačí, pokud se pachatel fakticky ke skupině připojil a podílel se na její činnosti.^{88,89} Pokud jeden ze členů organizované skupiny, která vznikla za účelem spáchání trestného činu krádeže, přistoupí k použití násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude jeho jednání kvalifikováno jako dokonáný trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1 (zvlášť přitěžující okolnost podle odst. 2 mu nebude přisuzována). Ostatní členové organizované skupiny dokonají pouze trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1, 4 písm. a).⁹⁰ Zvláštním specifikem této přitěžující okolnosti je skutečnost, že k jejímu naplnění je na rozdíl od běžných kvalifikovaných skutkových podstat, z důvodu povahy organizované skupiny, požadován úmysl pachatele.⁹¹

Písm. b) odst. 4 postihuje krádeže, které byly spáchány v době trvání některého z krizových stavů, případně za živelní pohromy nebo jiné obdobné události. Problematikou této kvalifikované skutkové podstaty se podrobně zabývá kapitola 3. Písm. c) pak upravuje vyšší hranici způsobené škody. Jde o tzv. značnou škodu, u které zákon stanoví minimální výši způsobené škody částkou 1.000.000,- Kč.

§ 205 odst. 5 písm. a) upravuje nejvyšší možnou hranici způsobené škody, kterou trestní zákoník vymezuje. Touto hranicí je škoda velkého rozsahu, která je stanovena minimální výši způsobené škody na hranici 10.000.000,- Kč. Písm. b) odst. 5 pak postihuje krádeže, jejichž spáchání bylo vykonáno v úmyslu umožnit nebo usnadnit některý z vyjmenovaných trestných činů týkajících se terorismu. K naplnění znaků této skutkové podstaty stačí pouhý úmysl směřující ke spáchání některého z vyjmenovaných činů. Pokud však dojde ke spáchání některého z uvedených trestných činů alespoň ve stádiu přípravy, bude tento skutek posuzován jako jednočinný souběh trestného činu krádeže podle § 205 odst. 1, 5 písm. b) a příslušného ustanovení daného teroristického trestného činu. V případě dokonání takového činu může dojít i k faktické konzumpci trestného činu krádeže.⁹²

2.2.3 Subjekt trestného činu krádeže

Subjekt nebo též pachatel trestného činu je v užším smyslu trestně odpovědná osoba (v okamžiku spáchání trestného činu), která svým jednáním naplnila všechny znaky konkrétního trestného činu nebo se dopustila jeho pokusu či přípravy. Pachatelem může být od počátku roku

⁸⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 28. 5. 1976 sp. zn. 4 To 13/76.

⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. července 1985 sp. zn. 11 To 51/85.

⁹⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 14. 9. 1982 sp. zn. 3 To 43/82.

⁹¹ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 1991.

⁹² Srov. pozn. 91, str. 1798.

2012 nejen fyzická osoba, ale také osoba právnická, jejíž trestní odpovědnost upravuje zvláštní trestní zákon.⁹³ Pojem pachatele lze ale vnímat na základě § 113 trestního zákoníku i v širším slova smyslu, kdy příslušné ustanovení zakotvuje legislativní zkratku, pod kterou se řadí nejen pachatel v užším slova smyslu ale dále i spolupachatel a účastník. Trestní zákoník v § 22 odst. 2 zmiňuje jako zvláštní typ pachatele také osobu, která ke spáchání trestného činu použije jinou trestně neodpovědnou osobu jako živý nástroj. Šámal tento zvláštní typ pachatele označuje jako „*nepřímého pachatele*.“⁹⁴ Obdobně jako u objektivní stránky trestného činu rozlišujeme obligatorní a fakultativní znaky subjektu trestného činu. Mezi obligatorní znaky řadíme věk a přičetnost pachatele, které jsou zároveň i obecnými znaky trestného činu. Otázce minimálního věku nezbytného pro vznik trestní odpovědnosti a přičetnosti pachatele se věnuje kapitola 2.1. Fakultativními znaky pak rozumíme podmínku spáchání daného trestného činu subjektem, který má buď zvláštní způsobilost či postavení (tzv. speciální subjekt – např. voják, úřední osoba, ...) nebo subjektem, který má zvláštní vlastnost (tzv. konkrétní subjekt – např. matka novorozeného dítěte). Srovnatelně k povaze fakultativnosti znaků viz kapitola 2.2.2. Obecně teoretickému pojetí subjektu trestného činu podle tohoto odstavce se věnoval ve své publikaci Fryšták.⁹⁵

Trestný čin krádeže z pohledu pachatele nevyžaduje ke spáchání zvláštní či konkrétní vlastnosti nebo schopnosti subjektu. Z dikce trestního zákoníku v § 205 vyplývá, že pachatelem trestného činu krádeže může být kdokoli. K tomuto vyjádření zákon používá slovo „kdo“ na začátku první i druhé skutkové podstaty, které značí, že daný trestný čin může spáchat obecný subjekt. Pojmem kdokoli je myšlena jakákoli fyzická osoba, která dosáhla požadovaného věku a byla přičetná v okamžiku spáchání trestného činu. Možným pachatelem v případě krádeže je také právnická osoba na základě přičitatelnosti jednání způsobilé fyzické osoby, jelikož trestný čin krádeže není součástí negativního výčtu trestných činů uvedeného v § 7 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Z přirozené povahy právnických osob patří majetkové trestné činy vedle trestných činů hospodářských či trestných činů proti životnímu prostředí mezi trestněprávní delikty jimi nejčastěji páchané.⁹⁶ Nelze vyloučit ani situaci, kdy je

⁹³ Zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRIVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ a kolektiv. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 172.

⁹⁵ FRYŠTÁK, Marek a kolektiv. Trestní právo hmotné – obecná část. 3. vydání. Ostrava: KEY Publishing, 2012, str. 41-45.

⁹⁶ PREUSS, Ondřej. Jak probíhá trestání právnických osob?. Dostupný advokát [online]. [cit. 2022-12-07]. Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/blog/trestani-pravnickych-osob>.

za trestný čin krádeže odsouzena pouze právnická osoba, jelikož nelze spolehlivě prokázat, jaká konkrétní fyzická osoba krádež spáchala.⁹⁷

Poměrně častým případem pachatelství je u trestného činu krádeže tzv. nepřímé pachatelství. Krádež je z hlediska samotného jednání zpravidla nenáročným úkonem, který zvládne vykonat i dítě či jiná osoba, která nedisponuje průměrnými schopnostmi (například z důvodu závažné mentální poruchy). V praxi se proto vyskytují případy, kdy pachatel použije ke spáchání krádeže, pravděpodobně v domnění, že se tímto vyhne trestněprávnímu postihu, dítě mladší patnácti let, které z důvodu nízkého věku není trestně odpovědné.^{98,99}

2.2.4 Subjektivní stránka trestného činu krádeže

Posledním typovým znakem trestného činu je subjektivní stránka. Subjektivní stránku lze definovat jako: „*Soubor znaků, které charakterizují psychiku pachatele ve vztahu k trestnému činu.*“ Tuto definici uvádí ve své publikaci Jelínek.¹⁰⁰ Obdobně jako objektivní stránka a subjekt trestného činu má i subjektivní stránka obligatorní a fakultativní znaky. Zavinění je v případě subjektivní stránky jediným obligatorním znakem, který má však z hlediska skutkové podstaty a trestněprávní odpovědnosti pachatele zásadní význam. Ten je demonstrován jednou ze základních zásad trestního práva, kterou je tzv. zásada odpovědnosti za zavinění. Tato zásada stanovuje, že obecně pachateli nelze přičítat okolnosti, na které se nevztahuje jeho zavinění. Zároveň trestní zákoník stanoví v § 13 odst. 2 obecné pravidlo, že ke vzniku trestní odpovědnosti je zapotřebí úmyslné zavinění ve vztahu ke spáchanému trestnému činu. Tato zásada však platí pouze pro základní skutkové podstaty. Pro okolnosti zvlášť přitěžující, které zákon vyjadřuje prostřednictvím kvalifikovaných skutkových podstat postačí podle § 17 trestního zákoníku zavinění ve formě nedbalosti, nestanoví-li zákon jinak.

Vedle zavinění pak stojí fakultativní znaky subjektivní stránky, kterými jsou zejména pohnutka, cíl a účel trestného činu. Srovnatelně k povaze fakultativnosti znaků viz kapitola 2.2.2. Právní teorii týkající se subjektivní stránky trestného činu uvedené v tomto a předchozím odstavci se věnoval ve své publikaci Šámal.¹⁰¹

⁹⁷ Odsouzení právnické osoby za krádež vozidla. Policie České republiky [online]. 2022 [cit. 2022-12-7]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odsouzeni-pravnicke-osoby-za-kradez-vozidla.aspx>.

⁹⁸ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 10.11.1994, sp. zn. 7 To 389/94.

⁹⁹ Zloděj si vytvořil dětský gang, chlapečci pak kradli v obchodech. IDNES.cz [online]. [cit. 2022-12-07]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/usti/zpravy/zlodej-ucil-krast-deti.A160713_121552_usti-zpravy_hrk.

¹⁰⁰ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 229.

¹⁰¹ ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GŘIVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ a kolektiv. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, str. 203-204.

Zavinění lze chápat jako vnitřní postoj pachatele k rozhodným skutečnostem, které zakládají jeho trestní odpovědnost. Jde tedy o psychický vztah pachatele ke spáchanému činu.¹⁰² Pro pochopení významu a dělení zavinění je potřeba nejdříve vymezit jeho složky. K této problematice se vyjádřil ve své publikaci například Chmelík. Podobně jako jiní autoři rozděluje složky zavinění zaprvé na složku vědění, která zahrnuje vnímání skutečností ve vnějším světě pachatelovými smysly a jeho představy o nich. Zadruhé pak na složku volní, která vyjadřuje pachatelovu vůli jednat určitým způsobem. Tato vůle může spočívat buď ve chtění nebo ve srozumění. V návaznosti na dělení složek zavinění můžeme rozdělit dva základní typy zavinění na úmysl (obsahuje složku vědění i volní) a nedbalost (obsahuje pouze složku vědění). Úmysl dělíme dále na přímý a nepřímý podle míry vůle pachatele. Nedbalost na vědomou a nevědomou podle míry znalosti rozhodných okolností ze strany pachatele.¹⁰³

Trestný čin krádeže je příkladem čistě úmyslného trestného činu, jelikož zákon neuvádí jeho nedbalostní alternativu a zároveň ve skutkové podstatě nepřipouští zavinění z nedbalosti či hrubé nedbalosti. Úmysl pachatele se musí vztahovat na všechny znaky objektivní stránky včetně присvojení a musí být přítomen v okamžiku, kdy se věci zmocnil. Pachatel svým jednáním musí projevovat úmysl si věc zachovat dlouhodobě, tzn. nejen na přechodnou dobu. V opačném případě může svým jednáním naplnit znaky trestného činu neoprávněného užívání cizí věci nebo přestupku podle zákona o některých přestupcích. K naplnění skutkové podstaty trestného činu krádeže však není vyžadováno, aby pachatel věc po svém činu dlouhodobě užíval nebo držel. Postačí, pokud pachatel vyloučí možnost poškozeného trvale disponovat s danou věcí.¹⁰⁴ Pro kvalifikaci není rozhodující ani úmysl pachatele se obohatit. Stejně tak pachatele neopravňuje ke krádeži jeho domnělý nárok vůči poškozenému. K naplnění subjektivní stránky stačí i pouhé srozumění s povahou a obsahem odcizené věci. Pokud se pachatel plánuje zmocnit cizí peněženky za účelem získání hotovosti, avšak zároveň je srozuměn s tím, že může obsahovat i další cennosti, nese trestní odpovědnost za škodu tímto jednáním způsobenou.¹⁰⁵ Avšak za předpokladu, že pachatel si присvojí cizí věc s podvodným úmyslem spočívajícím v následném navrácení „nalezené věci“ a požadavku odměny, naplní svým jednáním skutkovou podstatu trestného činu podvodu (za předpokladu, že způsobí škodu

¹⁰² Srov. pozn. 100, str. 230.

¹⁰³ CHMELÍK, Jan, František NOVOTNÝ a Simona STOČESOVÁ. Trestní právo hmotné. Obecná část. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, str. 113-116.

¹⁰⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 4. 1994, sp. zn. 11 To 46/94.

¹⁰⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 2. 11. 1984 sp. zn. 4 Tz 33/84.

nikoli nepatrnou nebo je-li recidivistou). K problematice uvedené v tomto odstavci se vyjádřil např. Šámal.¹⁰⁶

2.3 Ústavněprávní a mezinárodněprávní přesah trestného činu krádeže

Jak již bylo uvedeno v kapitole 2.2.1 této práce, objektem trestného činu krádeže je zejména ochrana vlastnického práva. První zmínky týkající se ochrany vlastnického práva v moderních dějinách můžeme hledat již ve článku 17 Deklarace práv člověka a občana z roku 1789.¹⁰⁷ V současné době, je ochrana vlastnického práva v rámci mezinárodního práva veřejného upravena v několika mezinárodních smlouvách. Jednou z těchto smluv je Evropská úmluva o ochraně lidských práv. Čl. 1 dodatkového protokolu této úmluvy zajišťuje pokojné užívání majetku jak fyzickým, tak právnickým osobám. Zároveň tento článek konstatuje, že nikdo nesmí být zbaven svého majetku, ledaže by to bylo ve veřejném zájmu a v souladu se zákonem a obecnými zásadami mezinárodního práva.¹⁰⁸

Dalším pramenem upravujícím tuto problematiku je na úrovni Evropské unie Listina základních práv Evropské unie. Právo na vlastnictví a základ jeho ochrany upravuje tato smlouva ve čl. 17. Úprava se z velké části shoduje s úpravou v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv. Stejně jako v EÚLP se tento článek vztahuje na fyzické i právnické osoby. V některých aspektech jí však rozšiřuje, či konkretizuje. Například stanovuje, že majetek lze odebrat pouze za spravedlivou náhradu, či že majetek může každý nejen užívat, ale může s ním i nakládat a odkazovat jej.¹⁰⁹

V účinné tuzemské úpravě je vlastnické právo vnímáno jako jedno ze základních lidských práv, které garantuje ústavní pořádek České republiky. Jádrem ústavněprávní úpravy vlastnického práva leží v čl. 11 Listiny základních práv a svobod, které do značné míry reflektuje úpravu, jež je obsažena ve výše uvedených mezinárodních smlouvách.¹¹⁰ Listina stanoví, že „*vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah i ochranu.*“ Tento článek mimo jiné zakotvuje povinnost každého se zdržet zásahů do vlastnictví jiného, a zároveň zakládá státu povinnost toto právo každého chránit. Listina mimo jiné také zmiňuje, že vlastnictví lze omezit, ale pouze prostřednictvím institutu vyvlastnění. Za určitý zásah do

¹⁰⁶ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 1988.

¹⁰⁷ PAVLÍČEK, Václav. Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky. 3. vydání. Praha: Leges, 2020, str. 552.

¹⁰⁸ Dodatkový protokol k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv ze dne 20.3.1952 z Paříže.

¹⁰⁹ Listina základních práv Evropské unie 2007/C326/02 ze dne 26.12.2012.

¹¹⁰ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. ze dne 16.12.1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

vlastnictví lze také považovat daňové povinnosti uložené na základě zákona, které Listina také umožňuje.

Mimo tradiční úpravu prostřednictvím mezinárodních smluv, či úpravu v ústavním pořádku České republiky, existují i další snahy o regulaci trestního práva zejména na evropské úrovni. Dlouhodobě je však otázka jednotnější nadnárodní trestněprávní regulace vnímána spíše negativně, jelikož výkon trestní jurisdikce je považován jako jeden ze základních aspektů státní suverenity.¹¹¹ V rámci evropského společenství je snaha prosazovat myšlenku společného trestního kodexu, který by umožňoval harmonizaci trestního práva mezi jednotlivými evropskými státy. Zatím je však dokončení a realizace tohoto kodexu spíše v nedohlednu.¹¹²

Evropské unii se podařilo úpravu trestního práva posunout dále než Radě Evropy, zejména díky rozdílné povaze tohoto mezinárodního společenství. Z hlediska trestného činu krádeže však není hmotněprávní úprava práva Evropské unie nikterak rozsáhlá a relevantní. Po přijetí Lisabonské smlouvy došlo ke zrušení pilířové struktury a justiční a policejní spolupráce ve věcech trestních byla zařazena do hlavy V Smlouvy o fungování Evropské unie.¹¹³ Problematice trestní spolupráce mezi členskými státy se konkrétně věnují čl. 82–89 SFEU. Tato úprava se však vztahuje pouze na vymezenou oblast trestné činnosti, kterou tvoří taxativně vyjmenované trestné činy, dále jiné trestné činy, které však splňují kritéria těchto vyjmenovaných „eurozločinů,“ a v neposlední řadě také trestné činy, u kterých je to nezbytné z hlediska účinného provádění politik EU, které byly již harmonizovány.¹¹⁴ Mezi taxativně vyjmenovanými trestnými činy uvedenými v čl. 83 SFEU krádež nenajdeme. Právo Evropské unie by se teoreticky na trestný čin krádeže mohlo vztahovat, pokud by existovala formou organizované trestné činnosti, která je jedním z taxativně vyjmenovaných „eurozločinů,“ případně by mohla souviset s jiným vyjmenovaným zločinem, např. praní špinavých peněz. Nejvýrazněji se může v současné době v souvislosti s trestným činem krádeže projevit institut evropského zatýkacího rozkazu, který umožňuje zjednodušené přeshraniční vydávání pachatelů trestných činů na území EU.

¹¹¹ JELÍNEK, Jiří, Tomáš GŘIVNA, Sergej ROMŽA, Jana TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ a Anna SYKOVÁ. Trestní právo Evropské unie. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, str. 28.

¹¹² Pipek, Jiří. Evropský modelový trestní zákon. Právník. 9/1999, s. 820 a násl.

¹¹³ Srov. pozn. 111, str. 45–46.

¹¹⁴ Smlouva o fungování Evropské unie C 326/47 ze dne 26.10.2012.

3. Trestný čin krádeže v souvislosti s krizovými stavy a krizovými událostmi

Úprava kvalifikované skutkové podstaty vztahující se na krádeže spáchané v době trvání některého z krizových stavů nebo při jiných krizových událostech je relativně čerstvou novinkou, kterou předchází úprava trestního zákoníku nezmiňovala. S rekodifikací trestního zákoníku zákonodárce obohatil § 205 trestního zákoníku o ustanovení odst. 4 písm. b) a dále i o odst. 1 písm. e), který s touto kvalifikovanou skutkovou podstatou velmi často souvisí. Důvodová zpráva k úpravě kvalifikované skutkové podstaty stručně uvádí, že zákonodárce tímto reagoval na dříve páchanou trestnou činnost zejména při povodních. V souvislosti s odst. 1 písm. e) pak uvádí, že postihování krádeží na území, kde je nebo byla prováděna evakuace osob, je žádoucí z důvodu vyšší společenské škodlivosti spočívající ve ztížené možnosti ochrany majetku osob a zároveň ve zvláštní projevené bezohlednosti pachatele, který využívá této mimořádné situace.¹¹⁵

Mezi krizové stavy, které jsou v § 205 odst. 4 písm. b) upraveny, zákonodárce řadí stav ohrožení státu a válečný stav. Stav ohrožení státu je vyhlášen Parlamentem České republiky na návrh vlády, a to za předpokladu že je ohrožena svrchovanost státu, jeho územní celistvost nebo jeho demokratické zásady.¹¹⁶ Naproti tomu válečný stav se vyhláší v okamžiku napadení České republiky nebo v případě, že je zapotřebí dostát závazkům vyplývajícím z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení. Válečný stav je rovněž vyhlášen Parlamentem České republiky.¹¹⁷

Vedle stavu ohrožení státu a válečného stavu trestní zákoník přísněji postihuje také krádeže spáchané při jiných krizových událostech, kterými jsou živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek. Jako živelní pohromu lze chápat události vyplývající ze škodlivého působení přírodních sil a jejich následky. Takovými pohromami mohou být například povodně, rozsáhlé požáry apod. Okolnostmi zakládající použití vyšší trestní sazby mohou být ale i člověkem způsobené (nebo z lidské činnosti vyplývající) události, které vážně ohrožují výše zmíněné chráněné statky. Jako příklad mohou sloužit hromadné dopravní nehody či teroristické útoky. Této problematice se věnoval

¹¹⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. Úřad vlády [online]. 2009 [cit. 2022-12-09]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹¹⁶ Ústavní zákon č. 110/1998 o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Šámal.¹¹⁸ Jiným příkladem by mohla být také situace, kdy je v případě požáru budovy provedena její evakuace. V takové situaci by pak pachatel naplnil i při nepatrné krádeži skutkovou podstatu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. e) odst. 4 písm. b). Zde se však dostáváme k problematice vhodnosti a přiměřenosti této úpravy, kterou se zaobírá podkapitola 3.2 této práce.

K naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty krádeže uvedené v odst. 4 písm. b) není nezbytně nutné, aby byl vyhlášen některý z krizových stavů. Jak uvádí druhá část této kvalifikované skutkové podstaty, postačí pouze existence situace, při které jsou ohroženy výše uvedené statky. Často však tyto události vyhlášení některého z krizových stavů provází. Může se jednat (oproti výše zmíněným) i o méně závažné stavy, kterými jsou například stav nebezpečí či nouzový stav. Nelze však z této často související skutečnosti dovozovat podmíněnost trestní odpovědnosti za krádež podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku existencí daného krizového stavu.

V souvislosti s právní kvalifikací krádeží (ale v tomto případě i jakýchkoli jiných trestných činů) a stanovování odpovídajících trestů je vhodné zmínit § 42 písm. j) trestního zákoníku, který upravuje obecně přitěžující okolnost spočívající ve „*spáchání trestného činu za krizové situace, živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život, veřejný pořádek nebo majetek, anebo na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace.*“ Lze si povšimnout, že toto ustanovení je do jisté míry podobné s kvalifikovanou skutkovou podstatou krádeže uvedené v § 205 odst. 4 písm. b), avšak v některých aspektech se odlišuje. Pojem krizové situace vymezuje krizový zákon, který stanoví, že krizovou situací je mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému¹¹⁹, a dále narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při kterém je vyhlášen některý z krizových stavů (do těchto stavů se ale oproti kvalifikované skutkové podstatě krádeže neřadí válečný stav).¹²⁰ Dále toto ustanovení nad rámec kvalifikované skutkové podstaty krádeže postihuje i situaci, kdy je trestný čin spáchán na území kde je nebo byla prováděna evakuace, přičemž tato skutečnost je v případě krádeže vyjádřena již jako jedna z alternativních podmínek první základní skutkové podstaty uvedené v § 205 odst. 1. písm. e). Posledním drobným rozdílem v úpravě obecně přitěžující okolnosti podle § 42 písm. j) trestního zákoníku oproti kvalifikované skutkové podstatě krádeže je, že se zmiňuje pouze o události, která vážně ohrožuje život (§ 205 odst. 4

¹¹⁸ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 563.

¹¹⁹ Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁰ Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

písm. b) uvádí život nebo zdraví). Z toho tedy vyplývá, že kvalifikovaná skutková krádeže podstata postihuje širší spektrum případů a je tedy z tohoto pohledu i přísnější úpravou.

Největší pozornosti se dostalo této nové úpravě trestního zákoníku zejména v návaznosti na události, které následovaly po vypuknutí celosvětové pandemie COVID-19. V důsledku rapidně se zhoršující situace ve zdravotnictví byl vyhlášen na území celé České republiky několikrát nouzový stav. Samotná existence pandemické situace v souvislosti s vyhlášeným nouzovým stavem pak postačovala v případě spáchané krádeže k naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, jelikož pandemii lze nepochybně řadit pod pojem události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí. V důsledku těchto skutečností však vznikla celá řada rozporuplných soudních rozhodnutí, které se nejeví jako přiměřené a vhodné. Problematikou judikatury v období pandemie COVID-19 se zabývají následující podkapitoly.

3.1 Rozhodovací praxe soudů v souvislosti s trestným činem krádeže v období pandemie COVID-19

Celosvětové rozšíření pandemie COVID-19 v první polovině roku 2020 zapříčinilo mimo zásadních dopadů na společnost, zdravotní systém a obecně na život každého člověka, i zásadní dopady na český právní systém z hlediska vnímání problematiky trestní odpovědnosti pachatelů za trestné činy spáchané v období, které je způsobilé naplnit znaky kvalifikované skutkové podstaty uvedené v § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku. Zpočátku byla rozhodovací praxe obecných soudů založena v podstatě na čistě doslovném formálním vnímání předmětné úpravy. Tento postup soudů byl v zásadě schvalován i ze strany předsedy Nejvyššího soudu Petra Angyalossyho, který striktní výklad této úpravy obhajoval především její preventivní funkcí, kdy hrozba vyššího trestního postihu má v této situaci působit na pachatele odrazujícím způsobem, jelikož je ztížena či přímo znemožněna ochrana majetku, a bezpečnostní složky pověřené jeho ochranou musí být nasazovány za účelem řešení jiných problémů.¹²¹

Postupem času však začínaly vystupovat na povrch problémy spojené s doslovným výkladem této kvalifikované skutkové podstaty a její následnou aplikací na krádeže spáchané v období pandemie COVID-19. Soudy odsuzovaly pachatele mnohdy bagatelních krádeží k nepodmíněným trestům odnětí svobody, které se sice blížily spodní hranici trestní sazby,

¹²¹ Vyšší tresty za nouzového stavu jsou přiměřené, není proč je snižovat, říká šéf Nejvyššího soudu Angyalossy. iROZHLAS [online]. 9/2020 [cit. 2023-1-15]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/petr-angyalossy-trestni-sazby-nouzovy-stav-koronavirus_2009211119_btk.

avšak v tomto případě trestní zákoník stanovuje sazbu dva až osm let odnětí svobody. Tato skutečnost neuniknula ani médiím, a brzy se tato problematika dostala do širšího povědomí společnosti, přičemž nemalá část zveřejněných titulků mnohdy působila až absurdním dojmem.¹²² Některé soudy naproti tomu nespatořovaly v předmětném jednání okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, ale posuzovaly toto jednání podle ustanovení § 42 písm. j) trestního zákoníku jako obecně přitěžující okolnost.¹²³ Nutno však dodat, že většina rozhodnutí se opírala spíše o ustanovení upravující kvalifikovanou skutkovou podstatu.¹²⁴

3.1.1 Rozhodnutí soudů prvního a druhého stupně

Jedním z případů krádeže spáchané v období nouzového stavu se zabýval okresní soud v Lounech.¹²⁵ Pachatel IL byl v tomto případě uznán vinným zločinem krádeže podle § 205 odst. 2, odst. 4 písm. b) trestního zákoníku. Podle provedeného dokazování se pachatel tohoto zločinu dopustil tím, že dne 20. 3. 2020 v prodejně nákupního řetězce Billa v Pobořanech vložil do své nákupní tašky zboží v hodnotě 1859,- Kč, a posléze se zbožím utekl bez zaplacení. Vzápětí byl však zadržen zaměstnanci ostrahy. Tohoto jednání se dopustil i přesto, že byl již za trestný čin krádeže v posledních třech letech odsouzen rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5¹²⁶ a uložený trest odnětí svobody vykonal dne 4. 10. 2018. Tím naplnil znaky druhé základní skutkové podstaty postihující recidivu krádeže. Jelikož čin spáchal v období nouzového stavu vyhlášeného z důvodu pandemie COVID-19, podle soudu tak zároveň naplnil i znaky kvalifikované skutkové podstaty krádeže podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku. Okresní soud v Lounech pachatele odsoudil k souhrnnému trestu odnětí svobody ve výměře 28 měsíců, jelikož dotyčný byl ještě téhož roku odsouzen trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 3 pro přečin podvodu podle § 209 odst. 1 trestního zákoníku.¹²⁷

Možnosti opravného prostředku využil nejen obžalovaný, ale i státní zástupkyně, a to v neprospěch pachatele co se týče výroku o trestu. Ve svém odvolání navrhovala zpřísnění trestu odnětí svobody na délku tří let, jelikož pachatel se opakovaně dopouštěl trestné činnosti, za kterou byl již vícekrát odsouzen k trestu odnětí svobody, který i přesto nevedl k nápravě

¹²² Za krádež bonbonů dva roky. Stovky zlodějů v nouzovém stavu postihl nepřiměřený trest. Aktuálně.cz [online]. 6/2021 [cit. 2023-1-15]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/prilis-vysoke-tresty-za-kradeze-v-nouzovem-stavu-maji-reseni/r~af28fe64c91311ebb91a0cc47ab5f122/>.

¹²³ Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 2. 2021 sp. zn. 4 To 45/2021.

¹²⁴ DRÁPAL, Jakub, Libor DUŠEK. Tresty za nouzového stavu: nedořešený problém. Trestněprávní revue [online]. 2/2021 [cit. 2023-1-22]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹²⁵ Rozsudek Okresního soudu v Lounech ze dne 14. 9. 2020 sp. zn. 3 T 74/2020.

¹²⁶ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 27. 6. 2017 sp. zn. 19 T 23/2017.

¹²⁷ Trestní příkaz Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 23. 1. 2020, sp. zn. 14 T 6/2020.

pachatele. Obžalovaný svou obhajobu odůvodnil tím, že soud chybně právně kvalifikoval jeho právní jednání, a v důsledku toho mu uložil i nepřiměřeně přísný trest. Za chybnou považoval kvalifikaci podle kvalifikované podstaty uvedené v § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku. Z pohledu obžalovaného mělo být jednání kvalifikováno pouze jako krádež podle § 205 odst. 2 trestního zákoníku. Prvním argumentem byla skutečnost, že v daném ustanovení není výslovně zmíněn nouzový stav, se kterým ale jiná ustanovení trestního zákoníku jinak výslovně pracují. Z toho obžalovaný vyvozoval záměr zákonodárce nouzový stav v ustanovení týkajícího se krádeže úmyslně neuvést. Druhý argument se pak vztahoval k podmínce spáchání trestného činu za „... události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, ...“ Obžalovaný se odvolával na výklad uvedený v komentáři k trestnímu zákoníku, že tato událost nemusí být přímo vyvolána pachatelem, ale že této situace musí využít ke spáchání daného trestného činu, což v tomto případě naplněno nebylo.¹²⁸

Odvolací soud ve svém usnesení zamítnul odvolání v celém rozsahu. Námitku nutné věcné souvislosti jednání pachatele a vyhlášeného nouzového stavu neuznal jako relevantní s argumentem, že není podstatné, jaká konkrétní věc je ukradena, jelikož chráněným zájmem daného ustanovení je ochrana cizího majetku, a ta požívá ve všech případech stejné ochrany. V tomto ohledu odvolací soud konstatoval, že postačí pouze časová souvislost, tedy vyhlášení nouzového stavu. Skutečností, která zakládá vyšší škodlivost daného jednání je zneužití situace, kdy jsou bezpečnostní složky zatíženy jinými úkoly, a ochrana majetku je obecně ztížena např. kvůli karanténním opatřením.¹²⁹ Argument, že pro kvalifikaci spáchané krádeže podle kvalifikované skutkové podstaty podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku postačí pouze časová souvislost, zastávaly ve svých rozhodnutích také jiné soudy prvního či druhého stupně.^{130,131,132,133}

Jiným případem krádeže v období nouzového stavu se zabýval Okresní soud v Ústí nad Labem.¹³⁴ Krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 4 písm. b) trestního zákoníku se dle obžaloby měli dopustit obviněná LM a spoluobviněný TB dne 15. 4. 2020 v Ústí nad Labem. Jednání obviněné a spoluobviněného spočívalo v násilném vniknutí do sousedního vybydleného bytu za pomoci šroubováku, odkud pak prostřednictvím elektrických kabelů

¹²⁸ Srov. pozn. 123.

¹²⁹ Srov. pozn. 123.

¹³⁰ Rozsudek Okresního soudu Plzeň – město ze dne 26. 6. 2020 sp. zn. 7 T 17/2020.

¹³¹ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 26. 6. 2020 sp. zn. 9 To 194/2020.

¹³² Rozsudek Okresního soudu pro Prahu 9 ze dne 30. 6. 2020 sp. zn. 43 T 74/2020.

¹³³ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 10. 2020 sp. zn. 67 To 276/2020.

¹³⁴ Usnesení Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 7. 12. 2020, sp. zn. 63 T 142/2020.

čerpali elektrickou energii do svého bytu. Odcizením elektrické energie došlo ke vzniku škody ve výši 0,36,- Kč a na poškozených dveřích vznikla škoda ve výši 150,- Kč. Důvodem tohoto jednání byl nenadálý výpadek energie a současná potřeba ohřevu vody pro přípravu kojeneckého Sunaru pro několikaměsíčního syna obviněných. Po uspokojení potřeby dítěte obviněný TB poškozený zámek dveří vyměnil. Okresní soud v Ústí nad Labem usnesením věc postoupil k projednání Úřadu městského obvodu Ústí nad Labem – Střekov, jelikož v předmětném jednání nespatořoval dostatečnou společenskou škodlivost, která by zakládala trestněprávní odpovědnost obviněných.

Dále se soud vyjádřil také ke kvalifikaci tohoto jednání podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku. Z pohledu soudu nelze pouze na základě skutečnosti, že byl v době spáchání činu vyhlášen nouzový stav, paušálně aplikovat kvalifikovanou skutkovou podstatu podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku. V rámci odůvodnění soud uvádí, že nejen že pojem nouzového stavu není v daném ustanovení výslovně zmíněn, ale že i za předpokladu, že by se pandemická situace měla zařadit pod větu „... události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, ...“, měla by se materiálně zkoumat skutečnost, zda nastala událost ohrožující život nebo zdraví lidí, a zdali pachatel zneužil dané situace ke spáchání svého činu. Okresní soud došel k závěru, že obvinění by se činu dopustili nezávisle na trvání nouzového stavu, tudíž že zde neexistuje souvislost mezi jednáním obviněných a událostí, která ohrožuje život či zdraví lidí, a tedy ani zneužití této situace ke spáchání činu. Z tohoto důvodu by okresní soud kvalifikoval jednání jako krádež vloupáním podle § 205 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku, ale s přihlédnutím ke skutkovým okolnostem zvolil jako vhodnější řešení uplatnění zásady subsidiarity trestní represe, a věc postoupil k projednání příslušnému orgánu jako přestupek.¹³⁵ K otázce uplatňování subsidiarity trestní represe se vyjádřil ve svém nálezu také Ústavní soud, který došel k závěru, že uplatnění této zásady nemusí být zcela výjimečný stav navázaný na formální posouzení jednání pachatele jako trestného činu, ale že je nezbytné jeho jednání posuzovat v širším kontextu případné společenské škodlivosti.¹³⁶

Proti usnesení okresního soudu podala státní zástupkyně stížnost ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, ve které trvala na svém původním návrhu právní kvalifikace. V odůvodnění rozporovala názor soudu, že v tomto případě je pro posouzení škodlivosti jednání rozhodující zanedbatelná výše způsobené škody. Dle názoru státní zástupkyně je zcela irelevantní výše způsobené škody, jelikož výše způsobené škody není v tomto případě znakem skutkové

¹³⁵ Srov. pozn. 129.

¹³⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 29. 4. 2014 č. j. I. ÚS 3113/13.

podstaty trestného činu. K otázce naplnění kvalifikované skutkové podstaty se vyjádřila v tom smyslu, že lze skutečně pandemickou situaci zařadit pod větu „... události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, ...“, ale oproti soudu argumentovala, že postačí pouze spáchání činu pachatelem s nedbalostním zaviněním v období nouzového stavu bez zkoumání širších souvislostí, jelikož trestní zákoník je postaven na principu formálního pojetí trestného činu.¹³⁷

Krajský soud v Ústí nad Labem ve svém usnesení rozhodl o zamítnutí stížnosti podané státní zástupkyní. V odůvodnění se krajský soud neztotožnil s názorem soudu první instance, že jednání pachatelů nelze kvalifikovat podle kvalifikované skutkové podstaty uvedené v § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, nýbrž že je nutné v tomto ohledu formalisticky vnímat naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty tím, že vyhlášený nouzový stav lze zařadit pod „... události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, ...“. Naopak ale okresnímu soudu dal odvolací soud zapravdu ve věci vyhodnocení daného skutku jako nedostatečně společensky škodlivého, tedy že v tomto případě je vhodnější uplatnit postih podle jiného právního předpisu, a že je tedy namíste uplatnit zásadu subsidiarity trestní represe.¹³⁸

Výše rozebíraná soudní řízení týkající se krádeží spáchaných v období nouzového stavu jasně ukazují na značné rozpory v interpretaci a aplikaci kvalifikované skutkové podstaty uvedené v § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, které panovaly v prvním roce trvání pandemie COVID-19 uvnitř justice. Neshody na pojetí nutnosti aplikace tohoto ustanovení vyvstávaly nejen mezi soudy navzájem, ale také i z pohledu státních zástupců.

Část justice zastávala více formalistický názor, že pro aplikaci tohoto ustanovení postačuje prostá existence nouzového stavu, která tímto naplňuje podmínku události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, přičemž hlavním argumentem zastánců této teorie byla skutečnost, že trestní zákoník je postaven na principu formálního pojetí trestného činu, a tedy že pokud jsou naplněny znaky skutkové podstaty daného trestného činu, pak je potřeba daný skutek bez dalšího podle tohoto ustanovení také kvalifikovat. Zvýšenou škodlivost tohoto jednání pak přisuzovali zejména ztížené ochraně majetku a s tím souvisejícímu zneužití dané situace ze strany pachatele. V tomto ohledu se však s názorem této části justice neztotožňují. Z mého pohledu toto čistě formální pojetí odporuje smyslu daného ustanovení a v důsledku toho se tak nesprávně interpretuje zájem chráněný tímto ustanovením. Jak vyplývá z důvodové zprávy k trestnímu zákoníku, účelem přijetí této nové úpravy měla být podle zákonodárce reakce na krádeže páchané zejména v období povodní, tedy událostí, které mají pouze

¹³⁷ Srov. pozn. 129.

¹³⁸ Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 2. 2021 sp. zn. 4 To 50/2021.

omezenou územní působnost, a kde je z povahy věci opravdu ztížena možnost ochrany majetku, jelikož takové události jsou mnohdy doprovázeny také evakuací osob. Dle mého názoru nelze ustanovení, které bylo přijato z výše uvedených důvodů, univerzálně aplikovat na situaci, kdy je na celém území státu vyhlášen nouzový stav z toho důvodu, že takové opatření z povahy věci pandemická situace zkrátka vyžaduje. V takovém případě pak nastává situace, kdy v určitém časovém úseku je bez dalšího nezanedbatelně zvýšena trestní sazba za všechny spáchané krádeže. Takový postup by byl pak z mého pohledu v přímém rozporu s věcným záměrem trestního zákoníku, který spočívá v dekriminalizaci a depenalizaci, ostatně jak uvádí shodně Jelínek.¹³⁹

Odpůrci této teorie se oproti tomu klonili spíše k názoru, že toto ustanovení nelze paušálně uplatňovat na všechny případy krádeží, které byly spáchány v období nouzového stavu. Hlavním argumentem byl především význam a účel daného ustanovení, kdy z pohledu odpůrců se má toto ustanovení uplatňovat pouze v těch případech, kdy pachatel zneužije vzniklé události ke spáchání svého činu. Druhý argument měl pak spíše povahu jazykového a systematického výkladu, kdy odpůrci uváděli skutečnost, že zákonodárce u kvalifikované skutkové podstaty krádeže výslovně neuvedl nouzový stav jako kvalifikační kritérium pro založení trestní odpovědnosti navzdory tomu, že tak u jiných trestných činů v rámci trestního zákoníku činí. Jako autor této práce však považuji tento argument do jisté míry za lichý, jelikož i pro případ, že by záměr zákonodárce skutečně směřoval k tomu, že u kvalifikované skutkové podstaty krádeže úmyslně nechtěl uvést nouzový stav jako kritérium zakládající trestní odpovědnost, tak i přesto lze z mého pohledu situaci spočívající v celosvětové pandemii respiračního onemocnění zařadit pod událost vážně ohrožující život nebo zdraví lidí. Z tohoto důvodu považuji skutečnost uvedení či neuvedení nouzového stavu jako rozhodného kritéria pro založení trestní odpovědnosti v těchto případech za irelevantní. Podobným způsobem se ke věci vyjádřil také Krajský soud v Plzni¹⁴⁰ či Nejvyšší soud,¹⁴¹ které nad rámec uvádí, že otázka vyhlášení nouzového stavu není rozhodující pro kvalifikování daného jednání podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, jelikož vyhlášený nouzový stav není sám o sobě událostí vážně ohrožující život nebo zdraví osob, ale naopak má spíše význam směřující k odstranění hrozícího nebezpečí.

¹³⁹ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022, str. 677.

¹⁴⁰ Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 8. 2020 sp. zn. 9 To 208/2020.

¹⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2021 sp. zn. 4 Tdo 267/2021.

3.1.2 Rozhodnutí Nejvyššího soudu a Ústavního soudu České republiky

V důsledku neustálené výkladové praxe obecných soudů prvního a druhého stupně se jednotlivé kauzy týkající se krádeží spáchaných v období nouzového stavu často stávaly předmětem dovolání. Jedno z prvních významných rozhodnutí vydal v prosinci roku 2020 4. senát Nejvyššího soudu při rozhodování o skutku spáchaném v okrese Plzeň – sever v květnu roku 2020 obviněným J. T.¹⁴² 4. senát Nejvyššího soudu se v tomto případě přiklonil k formálnímu vnímání aplikace kvalifikované skutkové podstaty krádeže podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku. Obviněný v tomto případě spáchal krádež podle § 205 odst. 2 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku tím, že v době vyhlášeného nouzového stavu v prodejně obchodního řetězce Globus odcizil 2 balení náhradních holicích břitů v celkové hodnotě 2198,- Kč, které si uschoval a následně s nimi prošel pokladní zónou bez zaplacení, přičemž hned poté byl zastížen zaměstnancem bezpečnostní služby, kterému na vyzvání takto ukradené zboží vydal zpět. Zároveň byl obviněný v posledních 3 letech potrestán, když dne 16. 1. 2020 vykonal souhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v délce 40 měsíců, který mu byl uložen na základě rozsudku Okresního soudu Plzeň – město.¹⁴³

Obviněný svou obhajobu podpořil více argumenty. Prvním argumentem zpochybňoval obžalovaný, že by každá situace, kdy je vyhlášen nouzový stav, měla naplňovat znak události vážně ohrožující zdraví nebo život lidí, přičemž v době spáchání skutku z pohledu pachatele situace nepřevyšovala v nebezpečnosti každoroční období běžných respiračních onemocnění. Jako druhý argument pak uváděl, že zákonodárce neuvedl výslovně ve výše uvedené kvalifikované skutkové podstatě znak nouzového stavu, ale pouze znak události vážně ohrožující zdraví nebo život lidí navzdory tomu, že u jiných skutkových podstat v trestním zákoníku tak činí. Z toho pak vyvozoval, že pokud by soudy paušálně zařazovaly nouzový stav pod pojem události vážně ohrožující zdraví nebo život lidí, byla by taková rozhodovací praxe v rozporu se zásadou *nullum crimen sine lege certa*, jelikož by podmínky trestní odpovědnosti nebyly určeny dostatečně jasně a srozumitelně. Poslední zásadní argument, který obviněný uváděl byla skutečnost, že nepovažuje za správné ani spravedlivé obecně subsumovat jakoukoli krádež spáchanou v období nouzového stavu pod ustanovení § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, jelikož s odkazem na komentář k trestnímu zákoníku je k tomu zapotřebí zneužít situace takto vzniklé, jinak řečeno musí být přítomna také věcná souvislost.¹⁴⁴

¹⁴² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2020 sp. zn. 4 Tdo 1255/2020.

¹⁴³ Rozsudek Okresního soudu Plzeň – město ze dne 29. 3. 2017 sp. zn. 33 T 17/2017.

¹⁴⁴ Srov. pozn. 141.

4. senát Nejvyššího soudu se argumenty obviněného uvedenými v dovolání zabýval i přesto, že se značně překrývaly s argumenty a námitkami uvedenými a řádně vypořádanými již před soudy nižších stupňů, ačkoli toto podle ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu obvykle vede k označení dovolání jako neopodstatněného.¹⁴⁵ Ač na úvod Nejvyšší soud uvedl, že vyhlášený nouzový stav nelze absolutně považovat za událost vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, zároveň uvedl, že ve většině případů to tak bude. Stejně tak uvedl, že výjimečně může být tento znak naplněn i v případě, že nouzový stav vyhlášen nebude. V tomto konkrétním případě se Nejvyšší soud přiklonil k výkladu, že situace, za které byl předmětný čin spáchán, naplňuje znaky události vážně ohrožující zdraví nebo život lidí. Zprvce Nejvyšší soud zdůraznil, že není rozhodné, jestli vláda ve svém usnesení¹⁴⁶ výslovně uvedla, že se jedná o vážně ohrožení, jak argumentoval obviněný. Zadruhé Nejvyšší soud konstatoval, že vážnost situace lze dovozovat z poměrně rozsáhlého omezování základních lidských práv a svobod, které období nouzového stavu provázelo, a v neposlední řadě také to, že díky trvajícimu ohrožení byl nouzový stav i několikrát prodlužován. Na závěr pak Nejvyšší soud shrnul, že smyslem tohoto ustanovení je především zabránění krádežím za určité nebezpečné události, která vyžaduje zaměření většiny prostředků státu a společnosti na vlastní ochranu před touto událostí. K tomu dodává, že pokud jsou naplněny daným protiprávním činem všechny znaky trestného činu, pak je nezbytné z toho vyvodit trestní odpovědnost pachatele, přičemž toto lze výjimečně korigovat prostřednictvím hmotněprávního korektivu zásady subsidiarity trestní represe.^{147,148}

Názor Nejvyššího soudu přetrval nezpochybněn tak jak je argumentován v předchozím odstavci přibližně jeden měsíc. 20. 1. 2021 se však s tímto předchozím názorem částečně neztotožnil 6. senát Nejvyššího soudu, který z tohoto důvodu usnesením věc postoupil velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu k rozhodnutí.¹⁴⁹ Jednalo se o případ posuzovaný Okresním soudem Plzeň – město¹⁵⁰, kdy obviněný D. Š. odcizil na čerpací stanici pytlík bonbónů v hodnotě cca 80,- Kč a po zadržení prodavačkou dané pobočky jí začal vyhrožovat způsobením újmy. Na základě dokazování tohoto skutkového stavu byl obviněný uznán vinným zločinem krádeže podle § 205 odst. 2, odst. 4 písm. b) tr. zákoníku ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku a přečinem nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1 trestního

¹⁴⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002 sp. zn. 5 Tdo 86/2002.

¹⁴⁶ Usnesení Vlády ČR ze dne 12. 3. 2020 č. 69/2020 Sb., o vyhlášení nouzového stavu.

¹⁴⁷ Srov. pozn. 141.

¹⁴⁸ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013 sp. zn. Tpjn 301/2012.

¹⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2021 sp. zn. 6 Tdo 1330/2020.

¹⁵⁰ Rozsudek Okresního soudu Plzeň – město ze dne 26. 6. 2020 sp. zn. 7 T 17/2020.

zákoníku. Odvolání státního zástupce i obviněného bylo odmítnuto a usnesením krajského soudu označeno jako nedůvodné.¹⁵¹ V dovolání se obviněný prostřednictvím svého obhájce vyjadřoval ke kvalifikaci tohoto skutku podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku. Z jeho pohledu se v tomto případě měla uplatnit zásada subsidiarity trestní represe, jelikož se jeví jako zjevně nepřiměřené za krádež takové hodnoty, ukládat trest odnětí svobody přesahující délkou dva roky. Názor, že lze zásadu subsidiarity trestní represe uplatnit omezeně jen na kvalifikovanou skutkovou podstatu vyslovil také Nejvyšší soud.¹⁵² Obviněný zároveň upozornil na fakt, že pandemie COVID-19 neměla vliv na dostatek potravin v prodejnách, takže zde nemůže být dána ani věcná souvislost s touto událostí.

6. senát Nejvyššího soudu se k otázce aplikace ustanovení uvedeného v § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku vyjádřil v tom smyslu, že nevidí důvod se odchýlit od názoru, že v případě vyhlášeného nouzového stavu v souvislosti s pandemií COVID-19 lze tuto skutečnost zařadit pod znak uvedený v kvalifikované skutkové podstatě spočívající v události vážně ohrožující zdraví nebo život lidí. Naproti tomu se ale vymezil proti názoru, že by pro tuto kvalifikaci postačovala zaprvé podmínka časové a místní souvislosti se v danou chvíli existující událostí odpovídající kvalifikované skutkové podstatě krádeže uvedené výše, a zadruhé podmínka nezbytného zavinění ze strany pachatele spočívající v nedbalosti, jak bylo nejen 4. senátem Nejvyššího soudu ale i jinými soudy nižších stupňů nejčastěji judikováno (20. 1. 2021 se od této rozhodovací praxe odchýlil také 7. senát Nejvyššího soudu, který také výslovně zmínil potřebu přítomnosti věcné souvislosti.¹⁵³ Potřebu věcné souvislosti vůči fakultativním znakům skutkové podstaty dříve také judikoval velký senát trestního kolegia Nejvyšší soud v kontextu s trestným činem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 trestního zákoníku.¹⁵⁴). 6. senát Nejvyššího soudu v tomto případě dovozoval záměr zákonodárce touto kvalifikovanou skutkovou podstatou postihovat pouze ty situace, u kterých se projeví určitá bližší souvislost s jednáním pachatele. Takovou souvislost může zakládat buď zneužití snížené možnosti ochrany majetku ze strany vlastníka, či krádež věci, která má zvláštní význam pro zvládnání dané krizové události (např. roušky). Dále tento senát s odkazem na komentář Ščerby uvedl, že jelikož je okolnost uvedená v kvalifikované skutkové podstatě fakultativním znakem, musí být i mezi tímto znakem a zvláštním navázáním tohoto znaku na objekt daného trestného činu příčinná souvislost, jinak by s přihlédnutím k důvodům, ze kterých byla daná úprava

¹⁵¹ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 8. 2020 sp. zn. 9 To 194/2020.

¹⁵² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016 sp. zn. 8 Tdo 1362/2016.

¹⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2021 sp. zn. 7 Tdo 10/2021.

¹⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2016 sp. zn. 15 Tdo 944/2015.

přijata, byla aplikace takového ustanovení bez prokázání příčinné souvislosti neopodstatněná, a v konečném důsledku i nelegitimní při střetu se zásadou subsidiarity trestní represe a rovnosti před zákonem.¹⁵⁵ Jinak řečeno, musí dojít k projevu pachatele, kterým zneužívá vzniklé situace ke spáchání daného trestného činu, a v důsledku tím zakládá výše zmíněnou příčinnou souvislost.¹⁵⁶

Zásadní přelom v neustálené rozhodovací praxi pak způsobilo výše zmíněné rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, které bylo následně zveřejněno ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod označením R 19/2021 tr.¹⁵⁷ Velký senát vyjádřil obdobný názor, jako 6. senát, co se týče otázky nezbytnosti přítomnosti věcné souvislosti pro kvalifikování daného skutku podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku. Svoji argumentaci opřel o důvodovou zprávu k trestnímu zákoníku (snaha postihnout případy, kde se vyšší škodlivost projevuje věcnou souvislostí mezi spáchaným činem s konkrétní nepříznivou událostí), o doktrinální výklad v odborné literatuře (komentář k trestnímu zákoníku autorů Ščerby či Šámala) a zčásti také o dosavadní judikaturu. Velký senát dále uvádí, že takový výklad je i v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe v souladu se stanoviskem trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013.¹⁵⁸ Zejména zmiňuje, že trestní represe by měla existovat pouze v nezbytném rozsahu, přičemž v případě bagatelních krádeží, které by za jiných okolností byly pouze přestupkem nebo v případě recidivy trestným činem podle § 205 odst. 2 trestního zákoníku (který stanovuje i tak dostatečně přísnou trestní sazbu), tento nezbytný rozsah neshledává. Hlavní význam pro následné rozhodování soudů má především právní věta vyplývající z tohoto rozhodnutí, která stanovila, že pro kvalifikaci skutku jako krádeže podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku musí existovat vedle časové a místní souvislosti také souvislost věcná, která se projevuje při spáchání trestného činu pachatelem. Zejména tím, že pachateli usnadnila spáchání krádeže nebo jestliže se krádež týkala věcí, které slouží k řešení dané krizové události.

V důsledku neustálené rozhodovací praxe se některými krádežemi spáchanými za nouzového stavu musel zabývat také Ústavní soud. Asi nejvýznamnějším nálezem, který byl v této souvislosti judikován, je nález navazující na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2020¹⁵⁹, ve kterém 4. senát Nejvyššího soudu zastával formalistický přístup k naplnění znaků

¹⁵⁵ ŠČERBA, Filip a kolektiv. Trestní zákoník: komentář. Praha: C. H. Beck, 2020, str. 189-190.

¹⁵⁶ Srov. pozn. 149.

¹⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021 sp. zn. 15 Tdo 110/2021.

¹⁵⁸ Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013 sp. zn. Tpjn 301/2012.

¹⁵⁹ Srov. pozn. 142.

kvalifikované skutkové podstaty podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku tak, jak bylo podrobně rozebráno v odstavci v prvním až třetím této podkapitoly.¹⁶⁰ Citovaný náleží Ústavního soudu se zabýval případem, kdy byl obviněný pravomocně odsouzen k trestu odnětí svobody na základě právního názoru 4. senátu Nejvyššího soudu, který byl následně překonán právním názorem vysloveným velkým senátem Nejvyššího soudu.¹⁶¹ Ústavní soud se k této skutečnosti vyslovil tak, že v samotném odsouzení pachatele na základě již překonaného rozhodnutí (a v něm vysloveném právním názoru) neshledává porušení ústavně zaručených práv stěžovatele. Tím však nevylučuje možnost, že napadané rozhodnutí je stíženo jinými vadami, které porušují stěžovatelova práva garantovaná ústavním pořádkem. V důsledku této argumentace byl nucen Ústavní soud zrušit napadené rozhodnutí Nejvyššího soudu, jelikož jím došlo k porušení stěžovatelova práva na soudní ochranu, a zároveň byla porušena zásada vyjádřená v čl. 39 Listiny, jelikož byl pachatel odsouzen za trestný čin, aniž by bylo doposud shledáno naplnění všech jeho znaků (věcná souvislost). Argumentačně opřel Ústavní soud svoje rozhodnutí zejména o nedostatečné respektování zásady subsidiarity trestní represe, jelikož za daných okolností, které panovaly během vyhlášeného nouzového stavu, by každý protiprávní skutek, který by naplňoval znaky jedné ze základních skutkových podstat trestného činu krádeže, byl nuceně kvalifikován i podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku bez jakéhokoli přihlídnutí ke skutkovým okolnostem, přičemž u jiných trestných činů by takové plošné zpřísnění represe nevzniklo.

V kontextu předchozího odstavce je velmi zajímavé rozhodnutí, při kterém došlo k zamítnutí Ústavní stížnosti ve zdánlivě obdobném případě, ke kterému došlo usnesením Ústavního soudu ze dne 24. 8. 2021.¹⁶² Z hlediska skutkového se jednalo o kapesní krádež, při které byla způsobena škoda ve výši 1200,- Kč. Zde však Ústavní soud stížnosti nevyhověl, jelikož v návaznosti na předchozí argumentaci Nejvyššího soudu¹⁶³ shledal, že byla naplněna i věcná souvislost s probíhající pandemií onemocnění COVID-19. Rozdíl v postoji Ústavního soudu (a zároveň i v postoji Nejvyššího soudu, jehož rozhodnutí usnesení Ústavního soudu předcházelo) byl založen na několika skutkových okolnostech. První takovou okolností měla být skutečnost, že stěžovatel měl v okamžiku spáchání daného činu na sobě roušku, která tak ztížila identifikace pachatele, čímž tedy mohla pachateli pomoci při spáchání trestného činu (resp. při jeho odhalení), což je jeden ze způsobů, kterým může být splněna věcná souvislost

¹⁶⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2021 sp. zn. IV. ÚS 767/21.

¹⁶¹ Srov. pozn. 157.

¹⁶² Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 8. 2021 sp. zn. IV. ÚS 962/21.

¹⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2021 sp. zn. 7 Tdo 10/2021.

mezi jednáním pachatele a škodlivou událostí, kterou v tomto případě byla pandemie COVID-19. Dalšími rozhodnými skutečnostmi byly snížené stavy policejních orgánů z důvodu nucených karanténních opatření a spáchání výše zmíněného činu ve velkoměstě, kde se přirozeně koncentruje více lidí, v důsledku čehož se zde virová respirační onemocnění mnohem jednodušeji a rychleji šíří, což dále snižuje schopnost ochrany majetku.

Jak vyplývá z citované judikatury této a předchozí podkapitoly, rozhodovací praxe prošla v období pandemie COVID-19 kontinuální proměnou. Zpočátku se soudy přikláněly spíše k formalistickému aplikování kvalifikované skutkové podstaty podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, kdy v naprosté většině případů soudy automaticky kvalifikovaly každou krádež, která naplňovala znaky jedné ze základních skutkových podstat krádeže, také podle výše zmíněné kvalifikované skutkové podstaty. V naprosté menšině se vyskytovaly případy, kdy soudy vyslovily opačný názor a kvalifikovanou skutkovou podstatu univerzálně neaplikovaly, přičemž tyto však argumentovaly mnohdy shodně s později vysloveným právním názorem velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu. Zde vyvstává otázka, zdali se nejedná o obecně širší problém české justice, kdy jsou právní normy často vykládány a aplikovány až příliš formalisticky bez hlubšího zkoumání jejich významu, a bez častějšího využití nadstandartních metod výkladu, mezi které se řadí mimo jiné i metoda teleologická. V tomto ohledu vyjadřuji určitou skepsi, zejména v návaznosti na rozhodovací praxi, která byla rozebrána v předchozích podkapitolách, jelikož určitý stereotyp formalistického aplikování práva ze strany soudů osobně vnímám. Osobně se domnívám, že tento fenomén, důvody jeho vzniku a související hledání odpovědí na tuto otázku je natolik komplexní, že by se toto téma mohlo stát předmětem samostatné diplomové či rigorózní práce.

V souvislosti s příliš formalistickou aplikací právních norem si musím položit též otázku, z jakého důvodu soudy nepřihlížely k časté argumentaci obhájců, která se opírala mnohdy o obdobné důvody, jaké později judikoval velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu. Zejména narážím na otázku potřebnosti přítomnosti věcné souvislosti pro účely kvalifikace příslušné krádeže podle § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, která byla již dříve shodně vyjádřena v komentářích k trestnímu zákoníku ze strany několika autorů. Jako nedostatečné se mi jeví i důvody, na kterých svá rozhodnutí soudy stavěly. Jako hlavní argument byl předkládán fakt, že trestní zákoník je koncipován za základě principu formálního pojetí trestného činu (s materiální korektivem), a že tedy postačuje pouze naplnit ve skutkové podstatě výslovně zmíněné hledisko časové a místní. Dle názoru autora této práce však takto formalistický postup nelze užívat univerzálně, jelikož pak může vést k nespravedlivým

rozhodnutím, které jsou v rozporu s jinými právními zásadami, zejména se subsidiaritou trestní represe a obecným principem trestního práva jako prostředku ultima ratio. Z mého pohledu může být tato skutečnost projevem dlouhodobé přetíženosti některých soudů zejména nižších instancí, kdy soudci následně pravděpodobně nečiní rozhodnutí, které by se vymykaly většinové rozhodovací praxi například právě z obavy následného navrácení věci k opětovnému projednání ze strany odvolacího soudu. V tom případě by tato skutečnost vyžadovala širší řešení spočívající v organizačních, kompetenčních a jiných změnách soudnictví. Jak bylo ale zmíněno výše, takové téma by si zasloužilo zpracování formou samostatné akademické práce.

Závěrem je namístě uvést, že tato rozporuplná rozhodovací praxe soudů měla velmi negativní dopady na život nemalého množství osob, které byly za výše zmíněných okolností odsouzeny za bagatelní krádeže, které by za běžných okolností byly pravděpodobně trestány mnohem mírněji. Podle Drápala a Duška se mohlo jednat až o 1500 osob, které byly nepřiměřeně potrestány.¹⁶⁴ Ač nakonec velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu vydal rozhodnutí, které bylo zveřejněno ve sbírce rozhodnutí a stanovisek, a které odpovídalo mnohem spravedlivějšímu posouzení předmětných krádeží spáchaných během nouzového stavu, tak i přesto tímto soudy zasáhly zásadním způsobem do života pachatelů těchto skutků, kteří v důsledku relativně dlouhé doby potřebné k ustálení rozhodovací praxe, ztratili možnost se následně domáhat změny či zrušení těchto „vadných“ rozhodnutí z důvodu vypršení lhůt k podání řádných i mimořádných opravných prostředků. Náprava se pak musela sjednávat prostřednictvím institutu stížnosti pro porušení zákona, kterou podávala v předem vymezených případech ministryně spravedlnosti.^{165,166,167} Otázkou zůstává, zdali byla tato náprava dostatečná, a zdali by v případě řádného kvalifikování těchto skutků již od počátku pandemické krize, nedošlo ještě k menším zásahům do svobody jednotlivých souzených pachatelů krádeží.

¹⁶⁴ DRÁPAL, Jakub, Libor DUŠEK. Tresty za nouzového stavu: nedořešený problém. *Trestněprávní revue* [online]. 2/2021 [cit. 2023-1-22]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.

¹⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2022 sp. zn. 7 Tz 92/2021.

¹⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 10. 2021 sp. zn. 4 Tz 63/2021.

¹⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2022 sp. zn. 8 Tz 113/2021.

4. Komparace právní úpravy krádeže trestního zákoníku České republiky s úpravou trestního zákoníku Spolkové republiky Německo

Předchozí kapitoly této práce se zabývaly úpravou trestného činu krádeže v právním řádu České republiky. Jak bylo dříve již uvedeno, trestný čin krádeže v české právní úpravě je zakotven v § 205 trestního zákoníku. V tomto paragrafu jsou uvedeny dvě základní skutkové podstaty v odstavci 1 a 2. Skutková podstata v odstavci 1 má více alternativních podmínek, za kterých lze naplnit znaky trestného činu krádeže. Odstavec dva upravuje jako základní skutkovou podstatu případy recidivy krádeže. V dalších odstavcích jsou pak uvedeny kvalifikované skutkové podstaty.

Obdobně jako český právní řád, má i právní řád Spolkové republiky Německo vlastní trestněprávní kodex, který uceleně upravuje hmotněprávní část německého trestního práva (výjimku tvoří jen čtvrtý oddíl obecné části, který má spíše procesněprávní povahu). Tímto kodexem je tzv. „Strafgesetzbuch“ (dále jen „StGB“), jehož název v překladu znamená doslova trestní zákoník. V rámci StGB je krádež upravena ve zvláštní části v devatenáctém oddíle (§§ 242–248c), který souhrnně upravuje krádež a zpronevěru.¹⁶⁸

Nad rámec tématu této kapitoly stojí za to také zmínit, že systematika StGB je značně odlišná od systematiky českého trestního zákoníku. Ze systematiky StGB je patrné, že německý zákonodárce dává větší prioritu kolektivním chráněným zájmům, které se týkají ochrany státu a jeho základních hodnot a dále také ochrany veřejného pořádku. Teprve poté následuje úprava chráněných zájmů, které se vztahují zejména k jednotlivcům. V tomto ohledu se StGB zásadním způsobem odlišuje od českého trestního zákoníku, který má systematiku chráněných zájmů upravenou v opačném pořadí.

4.1 Specifika právní úpravy StGB ve vztahu ke znakům trestného činu v porovnání s úpravou českého trestního zákoníku

Úprava trestního práva hmotného ve Spolkové republice Německo má pochopitelně mnohem více odlišností od české úpravy mimo rozdíly v pojetí systematiky zvláštní části trestního zákoníku. Jedna ze základních odlišností je v povaze německého pojetí stavby trestného činu, tedy v tom, jaké znaky trestného činu zakládají trestní odpovědnost pachatele.

¹⁶⁸ Trestní zákoník Spolkové republiky Německo ze dne 13. 11. 1998 (spolková sbírka zákonů I. str. 3322), ve znění pozdějších předpisů.

Pro připomenutí, v rámci tuzemské úpravy rozlišujeme protiprávnost jako samostatný znak stojící vedle znaků obecných (věk a přičetnost) a znaků typových (objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka).

Německé pojetí znaků trestného činu se do jisté míry překrývá s pojetím českého práva, rozlišení jednotlivých znaků a jejich obsah je však v některých ohledech odlišný. Současná úprava StGB a zejména německá právní teorie pracuje s tzv. třístupňovou stavbou deliktu. Německé trestní právo rozlišuje 3 stupně (znaky) trestného činu:

- 1) „Tatbestand“ – skutková podstata trestného činu;
- 2) „Rechtswidrigkeit“ – protiprávnost ve smyslu absence znaků, které by protiprávnost vylučovaly;
- 3) „Schuld“ – vina pachatele ve vztahu ke spáchanému skutku.

Existuje také odlišná dvoustupňová teorie, která slučuje body 1) a 2) pod sjednocující pojem „Unrecht“ – nezákonnost, kdy v rámci tohoto pojmu rozlišuje prvek pozitivní (skutkovou podstatu trestného činu) a prvek negativní (protiprávnost). Tyto teorie uvádí ve své monografii Kindhäuser.¹⁶⁹

Skutkovou podstatu trestného činu německá právní věda dělí na 2 části, a to objektivní a subjektivní. Objektivní část skutkové podstaty shrnuje takové znaky, které jsou vnímatelné smysly navenek (např. u krádeže je vymezen objekt (v české nauce předmět) trestného činu – cizí movitá věc, či způsob jednání – odejmutí). Tato část tedy popisuje vnější obraz daného skutku. Naproti tomu subjektivní část shrnuje znaky skutkové podstaty, které vyplývají z psychického stavu a představ pachatele (zejména zavinění (úmysl a nedbalost), či další znaky – u krádeže například úmysl přisvojit si danou věc).¹⁷⁰

Obdobně jako česká trestněprávní nauka i ta německá rozlišuje v rámci objektivní části skutkové podstaty jednání, následek a příčinnou souvislost mezi nimi, a dále pak rozlišuje institut objektivní přičitatelnosti, který doplňuje otázku kauzality o další okolnosti, které mohly mít na spáchání daného skutku vliv za různého přispění pachatele.¹⁷¹ Jako zajímavost lze zmínit pojetí subjektivní části skutkové podstaty, kdy německá trestněprávní nauka rozlišuje (na rozdíl od české nauky) tři druhy úmyslu. Tyto druhy úmyslu jsou přímý úmysl 1. stupně, přímý úmysl 2. stupně a nepřímý úmysl. Přímý úmysl 1. stupně a nepřímý úmysl se shoduje s pojetím

¹⁶⁹ KINDHÄUSER, Urs. Strafrecht Allgemeiner Teil. 8. vydání. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2017, str. 57.

¹⁷⁰ Srov. pozn. 169, str. 73-74.

¹⁷¹ Srov. pozn. 169, str. 73-109.

přímého úmyslu a nepřímého úmyslu v české trestněprávní nauce. Přímý úmysl 2. stupně pak německá nauka vnímá jako situaci, kdy si pachatel je jistý, že příslušný následek nastane, ale jeho jednání přímo k tomuto následku nesměruje (v některých případech tento následek dokonce nechce způsobit). Právní teorie se shodují také v pojetí nedbalosti, kdy i německá úprava rozlišuje nedbalost vědomou a nevědomou. Srovnatelné je také rozlišení složky vědění a složky volní daného jednání, které pak dohromady tvoří jednotlivé typy zavinění stejným způsobem jako v české úpravě.^{172,173}

Druhým znakem trestného činu podle německé právní úpravy je protiprávnost (Rechtswidrigkeit). K naplnění znaku protiprávnosti dochází v případě německé trestní úpravy tehdy, pokud v daném případě neexistují okolnosti, které by odpovědnost pachatele vylučovaly. Lze tedy říci, že tento institut je obdobou okolností vylučujících protiprávnost v českém právu s tím rozdílem, že německé právo je chápe jako jeden ze znaků nutných k založení trestní odpovědnosti pachatele. Německá právní teorie rozlišuje okolnosti vylučující protiprávnost, které jsou upraveny v StGB a okolnosti, které vyplývají z jiných právních předpisů. V rámci StGB lze najít institut nutné obrany (§ 32 StGB), ospravedlňující stav nouze (§ 34 StGB) a tzv. ochranu oprávněných zájmů v případě trestného činu urážky (§ 193 StGB). Z okolností vylučujících protiprávnost, které jsou upraveny mimo StGB lze zmínit například svépomoc (§ 229 BGB) nebo občanskoprávní stav nouze obranný (§ 228 BGB) a útočný (904 BGB).^{174,175}

Posledním znakem skutkové podstaty v německém právu je vina (Schuld). StGB neobsahuje pozitivní vymezení pojmu viny. Namísto toho upravuje negativní výčet situací, kdy vina pachatele založena není. První skupinou těchto situací jsou okolnosti, které zakládají nezpůsobilost být vinen. Mezi tyto se řadí věk rozhodný pro vznik trestní odpovědnosti (§ 19 StGB), který je na rozdíl od české úpravy stanoven ve 14 letech, a nezpůsobilost v důsledku duševní poruchy (§ 20 StGB). § 21 StGB pak upravuje situace, kdy je pachatelova schopnost rozpoznávací z některého z důvodů v § 20 StGB omezena. Německé trestní právo odlišně od práva českého slučuje tyto znaky pod znak viny, v české úpravě jsou tyto znaky vnímány jako obecné znaky trestného činu, tedy jako věk a přičetnost. Další skupinou situací vylučující vinu pachatele jsou případy, kdy dojde k jednání, které by mohlo za běžných okolností zakládat trestní odpovědnost, ale z určitých důvodů je takové jednání považováno bez viny pachatele.

¹⁷² Strafrecht, Dolus directus 2. Grades. Rechtswörterbuch [online]. 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.rechtswörterbuch.de/recht/d/dolus-directus-zweiten-grades/>.

¹⁷³ Srov. pozn. 169, str. 77-109, 125-138, 297.

¹⁷⁴ Občanský zákoník Spolkové republiky Německo ze dne 2. 1. 2002 (spolková sbírka zákonů I. str. 42, 2909; 2003 I. str. 738), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁵ Srov. pozn. 169, str. 139-143.

Těmito případy je překročení nutné obrany ze zmatku, strachu nebo leknutí (§ 33 StGB) a stav nouze vylučující vinu pachatele (§ 35 StGB). Poslední skupinou skutečností, které vylučují vinu pachatele jsou případy omylu. I v tomto případě je německá úprava v zásadě shodná s úpravou českého trestního práva, jelikož rozlišuje jak omyl skutkový, tak omyl právní, a vedle toho také omyl pozitivní a omyl negativní (§§ 16 a 17 StGB).¹⁷⁶

Na závěr této podkapitoly lze tedy shrnout, že německá úprava znaků trestného činu je, co se obsahu týče s některými výjimkami, v zásadě shodná s právní úpravou českého trestního práva. V čem se německá právní teorie zejména od té české odchyluje, je systematika a koncepce znaků trestného činu jako takových. Navzdory této skutečnosti však z obecného pohledu v jejich obsahu nelze shledávat zásadní rozdíly, ač striktně z hlediska právní vědy se tyto rozdíly mohou jevit jako nezanedbatelné.

4.2 Rozbor právní úpravy §§ 249–256 StGB a její porovnání s úpravou českého trestního zákoníku

Jak již bylo uvedeno dříve, jádro právní úpravy trestného činu krádeže v německém právním řádu leží ve zvláštní části oddíle devatenáctém §§ 242 – 248c StGB. Již na první pohled je zřejmé, že systematika úpravy krádeže v německém trestním zákoníku je značně odlišná od úpravy trestním zákoníku českém. Devatenáctý oddíl zvláštní části StGB obsahuje úpravu trestných činů krádeže, zpronevěry a trestných činů podobných. Jiné majetkové trestné činy jsou pak upraveny v samostatných oddílech. Naproti tomu česká trestněprávní úprava systematicky řadí krádež a zpronevěru společně s jinými majetkovými trestnými činy souhrnně do hlavy V. zvláštní části trestního zákoníku. Následující odstavce této kapitoly rozebírají jednotlivá ustanovení, která jsou součástí oddílu devatenáctého StGB, a porovnávají jejich právní úpravu s úpravou českého trestního práva.

První paragraf oddílu devatenáctého zvláštní části StGB upravuje trestný čin krádeže, a je členěn na 2 odstavce. První odstavec obsahuje skutkovou podstatu a druhý odstavec stanoví, že pokus je u tohoto trestného činu trestný (pro doplnění: Pokus je v německém trestním právu trestný vždy trestný jen u zločinů. U přečinů je trestný pouze pokud tak zákon vysloveně stanoví.¹⁷⁷ Příprava je pak chápána jako vývojové stádium, které vůbec nezakládá trestní odpovědnost.¹⁷⁸). Skutková podstata je vymezena následovně: *„Kdo jinému odejme cizí movitou věc v úmyslu si věc sám protiprávně přisvojit nebo ji přisvojit třetímu, trestá se trestem*

¹⁷⁶ Srov. pozn. 169, str. 185-247.

¹⁷⁷ § 23 StGB

¹⁷⁸ Srov. pozn. 169, str. 256.

odnětí svobody až na pět let nebo peněžitým trestem.“ Způsobilým objektem (předmětem) je cizí movitá věc. Jednání pachatele musí spočívat v odejmutí této věci jinému, čímž je fakticky přerušena držba původní osoby, a v následném protiprávním přisvojení této věci sobě nebo jinému. Z hlediska subjektivních znaků musí být přítomen úmysl ke všem objektivním znakům (v tomto případě k odejmutí věci v úmyslu si věc sobě nebo jinému přisvojit).¹⁷⁹

§ 243 StGB upravuje zvláště těžké případy krádeže, lze ho tedy v tomto ohledu vnímat jako ustanovení upravující kvalifikované případy krádeže. Na rozdíl od předchozího ustanovení, § 243 zvyšuje trestní sazbu trestu odnětí svobody na 3 měsíce až 10 let, peněžitý trest vůbec neuvádí. Obdobně jako předchozí paragraf, obsahuje i toto ustanovení 2 odstavce. První odstavec vymezuje trestní sazbu a jednotlivé těžší případy krádeže, druhý odstavec má pak povahu zmírňovacího ustanovení, kdy v případě, že kradená věc má nepatrnou hodnotu, nepoužije se ustanovení pro těžký případ krádeže pro jednotlivé vyjmenované případy kromě sedmé věty. Odstavec první obsahuje 7 vět, které vymezují jednotlivé zvláště těžké případy krádeže, kterými jsou:

1. krádež vloupáním;
2. krádež věci, která je zajištěna proti odcizení;
3. páchání krádeží jako povolání;
4. krádež věci sloužící k náboženským účelům z náboženských budov;
5. krádež věci, která je veřejně přístupná a má vědecký, umělecký nebo jiný význam;
6. krádež spáchaná s využitím bezmocnosti jiného, či za obecného nebezpečí;
7. krádež palné zbraně, ke které je zapotřebí povolení podle zvláštního zákona.

Ustanovení § 244 StGB upravuje další kvalifikované případy krádeže. Toto ustanovení obsahuje 4 odstavce. První odstavec vymezuje jednotlivé kvalifikované případy krádeže stanoví trestní sazbu od 6 měsíců do 10 let, druhý odstavec pak stanovuje trestnost pokusu tohoto činu. Třetí odstavec stanoví opět zmírňovací podmínku, kdy pro případ, že se jedná o méně závažný případ krádeže, uplatní se mírnější trestní sazba v délce trvání od 6 měsíců do 5 let. Poslední odstavec zakotvuje tzv. rozšířené propadnutí předmětů pachatele v případě, že se jedná o krádež spáchanou členem tzv. „bandy“ (v českém právu by tomuto pojmu odpovídala organizovaná zločinecká skupina). Jak bylo zmíněno výše, odstavec 1. upravuje další kvalifikované případy krádeže. Těmito jsou:

¹⁷⁹ KINDHÄUSER, Urs. Strafrecht Besonderer Teil II. 9. vydání. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2017, str. 65.

1. krádež se zbraní;
2. krádež spáchaná členem bandy;
3. krádež vloupání do bytu.

§ 244a upravuje navíc zvláštní případ těžké krádeže spáchané bandou. I v tomto případě platí, že lze uložit rozšířené propadnutí předmětů pachatele, a navíc lze uložit i majtkový trest podle § 43a StGB. Vedle těchto zvláštních ustanovení je přítomno také zmírňovací ustanovení pro případ méně těžkých krádeží, které stanoví sazbu trestu odnětí svobody v délce od 6 měsíců do 5 let. Odstavec první trestní sazbou od 1 roku do 10 let postihuje krádeže podle § 243 odst. 1 věty 2 StGB nebo v případech podle § 244 odst. 1 č. 1 nebo 3 StGB, které byly spáchané členem bandy za současného působení dalšího člena bandy.

Ustanovení § 245 stručně upravuje možnost nařízení výchovného dohledu podle § 68 odst. 1 StGB pro všechny předchozí ustanovení týkající se trestného činu krádeže a jeho kvalifikovaných případů.

Následující ustanovení § 246 StGB upravuje trestný čin zpronevěry. StGB v prvním odstavci upravuje základní skutkovou podstatu zpronevěry následujícím způsobem: *„Kdo si protiprávně přisvojí cizí movitou věc nebo takovou přisvojí třetímu, trestá se trestem odnětí svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem, jestliže čin není ohrožen podle jiných předpisů těžším trestem.“* Druhý odstavec pak stanovuje přísnější trest v podobě odnětí svobody až na pět let nebo v peněžitém trestu, přičemž tento trest se vztahuje ke kvalifikované skutkové podstatě, která spočívá v tom, že pachatel si protiprávně přisvojí věc podle odst. 1, která mu byla svěřena. StGB zároveň stanovuje ve třetím odstavci i trestnost pokusu zpronevěry. Lze tedy shrnout, že německá úprava zpronevěry se od krádeže odlišuje tím, že pachatel věc „neodejme“ druhému, ale přisvojí si jí v okamžiku, kdy s ní pachatel nedisponuje, resp. ji nemá pod kontrolou.¹⁸⁰

Německá úprava trestného činu zpronevěry má do jisté míry odlišnou podobu od úpravy zpronevěry v rámci českého trestního zákoníku. České právo v zásadě odlišuje zpronevěru od krádeže tím, že vymezuje objektivní stránku trestného činu zpronevěry tak, že pachatel si přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a tím způsobí na cizím majetku škodu. Takovou objektivní stránku stanovuje StGB až jako kvalifikovanou skutkovou podstatu v odstavci druhém. Základní skutková podstata v StGB však svěřením věci pachateli nevyžaduje. Dalším

¹⁸⁰ KINDHÄUSER, Urs, Ulfrid NEUMANN, Hans-Ullrich PAEFFGEN. Strafgesetzbuch Komenntar. 5. vydání. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2017, str. 306-320.

rozdílem oproti české úpravě je skutečnost, že německá úprava zpronevěry nevyžaduje, aby si věc přisvojil pouze pachatel (tak jak upravuje český trestní zákoník), ale umožňuje, aby pachatel cizí věc přisvojil ve prospěch třetí osoby.

§ 247 StGB stanovuje, že krádež nebo zpronevěra, která je spáchána příslušníkem rodiny, poručníkem nebo pečovatelem anebo osobou, která žije s poškozeným ve společné domácnosti, se stíhá pouze na návrh poškozené osoby. Paralelu v české úpravě lze najít v § 163 trestního řádu, který taxativně vymezuje některé trestné činy, které lze stíhat pouze se souhlasem poškozeného, pojetí úpravy je tedy i zde do jisté míry odlišné nejen systematickým zařazením, ale i samotnou povahou institutu.

Ustanovení § 248a StGB vymezuje další případy, kdy se krádež či zpronevěra stíhá pouze na návrh. Těmito případy jsou situace, kdy je ukradena nebo zpronevěřena věc nepatrné hodnoty. Výjimečně lze tyto činy stíhat z moci úřední, pokud je na jejich stíhání zvláštní veřejný zájem. Pro doplnění, § 248 StGB byl zrušen.

Poslední 2 paragrafy devatenáctého oddílu se týkají specifických případů majetkové trestné činnosti podobné krádeži či zpronevěře. § 248b upravuje trestný čin neoprávněného užívání vozidla. Úpravu tohoto trestného činu lze vnímat jako privilegovanou skutkovou podstatu, jelikož upravuje určitý specifický případ, a její aplikace má přednost před obecnými skutkovými podstatami krádeže či zpronevěry (to platí i pro § 248c StGB). Skutková podstata vymezuje trestný čin neoprávněného užívání vozidla tak, že potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem je ten, kdo proti vůli oprávněné osoby užívá motorové vozidlo nebo jízdní kolo. Trestný čin neoprávněného užívání vozidla se stíhá pouze na návrh, přičemž současně je trestný i pokus. Poslední odstavec má pak povahu výkladového ustanovení, které vymezuje, jaké věci lze považovat za vozidla pro účely tohoto ustanovení.

V porovnání s úpravou StGB, český trestní zákoník neobsahuje samostatný trestný čin, který by postihoval neoprávněné užívání vozidla. Tento skutek je postihován v rámci širší skutkové podstaty trestného činu neoprávněného užívání cizí věci, která se vztahuje vedle neoprávněného užívání motorových vozidel také na jiné cizí věci nikoli malé hodnoty, a současně také na způsobení škody na cizím majetku tím, že pachatel neoprávněně užívá věci, které mu byly svěřeny.

Na závěr devatenáctého oddílu uvádí § 248c druhou privilegovanou skutkovou podstatu, a to skutkovou podstatu trestného činu odběru elektrické energie. Objektivní znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu jsou naplněny v okamžiku kdy pachatel, v úmyslu si přisvojit

elektrickou energii sobě nebo jí přisvojit ve prospěch třetí osoby, odebírá elektrickou energii z elektrického zařízení či objektu, a to prostřednictvím vodiče, který není určen k jejímu řádnému odběru. Obdobně jako u trestného činu podle § 248b StGB je v případě trestného činu odběru elektrické energie trestný i pokus. Současně se pro účely tohoto ustanovení použijí také zmírňovací ustanovení obsažené v § 247 a § 248a StGB, tedy že pokud se jedná o krádež v domácnosti nebo rodině, či jde o odběr v nepatrné hodnotě, lze tento trestný čin stíhat pouze na návrh (s výjimkou zvláštního veřejného zájmu v případě odběru nepatrné hodnoty).

Poslední odstavec § 248c StGB uvádí zvláštní případ odběru elektrické energie, který lze považovat za privilegovanou skutkovou podstatu v rámci tohoto ustanovení. Odstavec čtvrtý postihuje mírnějším trestem odnětí svobody až na 2 léta nebo peněžitým trestem jednání pachatele, které je uvedené v odstavci prvním, avšak v případě, že takového jednání se dopustí v úmyslu protiprávně způsobit jinému škodu. Tento čin se stíhá vždy pouze na návrh.

Závěrem lze tedy shrnout, že úprava trestného činu krádeže (a souvisejících trestných činů) v StGB je obecně koncipována odlišně od úpravy v českém trestním zákoníku, a to i s přihlédnutím ke skutečnosti, že lze v určitých ohledech shledávat podobné rysy (např. v některých znacích skutkových podstat a jejich formulaci, či ve členění skutkových podstat na základní, kvalifikované a privilegované). Oblastmi, ve kterých se německá úprava nejzásadněji liší od té české jsou zejména:

- 1) systematické členění úpravy trestného činu krádeže (zejm. sloučení trestného činu krádeže, zpronevěry a souvisejících trestných činů do jednoho oddílu StGB, a dále také úprava kvalifikovaných skutkových podstat jako samostatných paragrafů v rámci StGB);
- 2) rozdílná úprava stavby základní skutkové podstaty krádeže (absence alternativních znaků, ty jsou naproti tomu součástí kvalifikovaných skutkových podstat), absence samostatné skutkové podstaty upravující recidivu krádeže;
- 3) odlišné pojetí trestného činu zpronevěry;
- 4) častá přítomnost tzv. „zmírňovacích ustanovení“;
- 5) obecně odlišené pojetí trestnosti vývojových stádií trestného činu, a také rozdílné pojetí trestnosti činů, ke kterým je zapotřebí určitá součinnost poškozeného (návrh/souhlas), v poslední řadě také odlišná kategorizace druhů zavinění;
- 6) v případě § 248b StGB přítomnost výkladového ustanovení přímo v paragrafu upravujícím skutkovou podstatu konkrétního trestného činu.

Ač je z komparace úpravy trestného činu krádeže českého a německého trestního zákoníku zřejmá podobnost v některých aspektech jejich povahy, je i přes tyto podobnosti zjevné, že se jedná o 2 odlišné právní řády, které se vyvíjely do jisté míry samostatně. Samozřejmě lze shledávat podobnosti, které jsou pravděpodobně dané například historickým propojením obou národů (ač v tomto ohledu by byla příležitější zejména komparace s rakouskou právní úpravou), podobným (středoevropským) kulturním a společenským zázemím, či vzájemnou inspirací při tvorbě české právní úpravy, nelze však obecně říci, že právní úprava trestného činu krádeže je v obou státech shodná, spíše je tomu z hlediska právní vědy naopak.

V případě právní úpravy trestného činu krádeže v tuzemském trestním zákoníku by jako inspirace pro účely de lege ferenda mohla sloužit právě úprava německého trestního zákoníku. Příkladem takové změny české právní úpravy do budoucna by mohla být například novelizace struktury ustanovení § 205 trestního zákoníku, kdy po vzoru německé úpravy by mohla být v odst. 1 formulována základní skutková podstata, která by postihovala krádeže bez ohledu na výši způsobené škody jako jednání, kterým se pachatel zmocňuje cizí věci. V následujících odstavcích by pak byly uvedeny jednotlivé kvalifikované skutkové podstaty upravující případy odvíjející se od výše způsobené škody nebo jiné přitěžující okolnosti, či právě v této práci dříve zmiňovanou otázku recidivy, jejíž současná podoba úpravy je považována odbornou právní veřejností za problematickou. Na druhou stranu, taková změna současného znění trestního zákoníku by neřešila problémy související s úpravou trestní odpovědnosti za krádeže spáchané v době trvání krizových stavů či krizových událostí, které byly rovněž rozebírány v předchozích kapitolách této práce, a které také činily v aplikační praxi nemalé problémy. Zde by se jevilo jako vhodné řešení doplnit ustanovení upravující krádeže spáchané za těchto specifických okolností například určitou hranicí výše způsobené škody, tj. např. škodou nikoli nepatrnou.

Závěr

Tématem této diplomové práce byla právní úprava trestného činu krádeže podle § 205 trestního zákoníku. Cílem této diplomové práce bylo provést analýzu účinné české právní úpravy trestného činu krádeže v trestním zákoníku, přičemž současně bylo cílem právní úpravu podrobit kritickému hodnocení, a případně navrhnout její změny. Zároveň bylo cílem této práce provést analýzu rozhodovací praxe soudů v období nouzového stavu během pandemie COVID-19 pomocí vybraných relevantních rozhodnutí, a případně jí také podrobit kritice. Posledním cílem této práce bylo provést komparaci právní úpravy trestného činu krádeže podle českého trestního zákoníku a podle trestního zákoníku Spolkové republiky Německo s cílem identifikovat zásadní rozdíly v jejich úpravě.

Diplomová práce byla členěna na čtyři samostatné kapitoly, přičemž jednotlivé kapitoly byly dále členěny na jednotlivé podkapitoly, s výjimkou kapitoly první. První kapitola této práce se věnovala stručnému vymezení postavení krádeže ve společnosti, s přihlédnutím k jejímu významu v historii, zejména pak v antickém Římě. Současně byl také zmíněn fenomén recidivy, který má v případě trestného činu krádeže zvláštní význam, vzhledem k povaze její právní úpravy.

Druhá kapitola diplomové práce tvořila její stěžejní část, přičemž na její obsah tematicky navazovaly následující kapitoly. První podkapitola se věnovala rozboru obecných znaků trestného činu včetně protiprávnosti a jejich projevům v souvislosti s trestným činem krádeže včetně otázky, zdali by bylo vhodné v souvislosti s trestnou činností mladistvých snížit minimální věkovou hranici pro vznik trestní odpovědnosti. Následující podkapitoly tvořily analýzu jednotlivých typových znaků trestného činu krádeže, tj. objektu, objektivní stránky, subjektu a subjektivní stránky. Analýza jednotlivých znaků byla doplněna také judikатурním výkladem některých sporných otázek. Současně došlo ze strany autora práce k hodnocení, kritice a případnému návrhu vhodných změn stávající právní úpravy. Samostatná podkapitola byla věnována také otázce právní úpravy recidivy krádeže, která podléhá častým diskuzím z důvodu její sporné povahy a vhodnosti. Poslední podkapitola byla věnována ústavněprávnímu a mezinárodněprávnímu přesahu trestného činu krádeže, kde autor zanalyzoval prameny mezinárodního a ústavního práva související s trestným činem krádeže, zejména pak také úpravu evropského práva, a její vztah k trestnému činu krádeže.

V rámci třetí kapitoly se autor diplomové práce zaměřil na analýzu problematické úpravy krádeží spáchaných v souvislosti s krizovými stavy a krizovými událostmi. První

podkapitola se věnovala samotnému rozboru úpravy základní a kvalifikované skutkové podstaty, druhá podkapitola pak byla zaměřena na analýzu a rozbor vybrané relevantní judikatury. V návaznosti na zjištění získaná během analýzy předmětné judikatury autor rozebral základní interpretační a aplikační problémy, které rozhodovací praxe přinesla, zejména pak příliš striktní formální pojetí trestného činu, nedostatečnou interpretaci účelu právní úpravy, či nedostatečné zkoumání věcné souvislosti mezi spáchaným skutkem a úpravou kvalifikované skutkové podstaty.

Poslední čtvrtá kapitola byla zaměřena na analýzu právní úpravy trestného činu krádeže v trestním zákoníku Spolkové republiky Německo a její následnou komparaci s úpravou krádeže v českém právním řádu. Autor nejprve (pro vytvoření širšího kontextu) rozebral německou úpravu pojetí znaků trestného činu a současně zmínil jednotlivé odlišnosti a specifika oproti úpravě české. Druhá podkapitola se následně soustředila na rozbor konkrétních ustanovení německého trestního zákoníku a opět na jejich komparaci s úpravou českého trestního zákoníku. V důsledku analýzy dospěl autor k závěru, že ač jsou v případě těchto dvou právních řádů zjevné shodné rysy a obsahový rámec úpravy je do jisté míry velmi podobný, nelze konstatovat, že by se jednalo o zcela stejné právní řády. Zejména z hlediska právní vědy jsou v obou právních řádech zjevné rozdíly.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- KINCL, Jaromír, Michal SKŘEJPEK a Valentin URFUS. Římské právo. Praha: C. H. Beck, 1995. ISBN 80-7179-031-1.
- KINCL, Jaromír. Gaius: Učebnice práva ve čtyřech knihách. Brno: Doplněk, 1981. ISBN 80-85765-18-7.
- JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. vydání. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-576-0.
- ŠÁMAL, Pavel, Tomáš GRIVNA, Lukáš BOHUSLAV, Oto NOVOTNÝ, Jiří HERCZEG a Marie VANDUCHOVÁ a kolektiv. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8.
- ŘÍHA, Jiří. Tabulky a schémata z obecné části trestního práva hmotného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-777-4.
- ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5.
- SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Marie VANDUCHOVÁ. Systém českého trestního práva. Praha: Novatrix, 2009. ISBN 978-80-254-4033-9.
- ŠÁMAL, Pavel. Osnova trestního zákoníku 2004-2006. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-527-5.
- FRYŠTÁK, Marek a kolektiv. Trestní právo hmotné – zvláštní část. 3. vydání. Ostrava: KEY Publishing, 2012. ISBN 978-80-7418-159-7.
- LAVICKÝ, Petr. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-852-8.
- FRYŠTÁK, Marek a kolektiv. Trestní právo hmotné – obecná část. 3. vydání. Ostrava: KEY Publishing, 2012. ISBN 978-80-7418-158-0.
- ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5.
- CHMELÍK, Jan, František NOVOTNÝ a Simona STOČESOVÁ. Trestní právo hmotné. Obecná část. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. ISBN 978-80-7380-583-8.
- HENDRYCH, Dušan. Právní slovník. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.

- PAVLÍČEK, Václav. Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky. 3. vydání. Praha: Leges, 2020. ISBN 978-80-7502-468-8.
- JELÍNEK, Jiří, Tomáš GRIVNA, Sergej ROMŽA, Jana TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ a Anna SYKOVÁ. Trestní právo Evropské unie. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-375-9.
- ŠČERBA, Filip a kolektiv. Trestní zákoník: komentář. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-807-8.
- KINDHÄUSER, Urs. Strafrecht Allgemeiner Teil. 8. vydání. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2017. ISBN 978-3-8487-3878-6.
- KINDHÄUSER, Urs. Strafrecht Besonderer Teil II. 9. vydání. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2017. ISBN 978-3-8487-2578-6.
- KINDHÄUSER, Urs, Ulfrid NEUMANN, Hans-Ullrich PAEFFGEN. Strafgesetzbuch Komenntar. 5. vydání. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2017. ISBN 978-3-8487-3106-0.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

- Vývoj registrované kriminality v roce 2021. Policie České republiky [online]. 2022 [cit. 2022-11-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2021.aspx>.
- Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2021. Ministerstvo vnitra [online]. [cit. 2022-11-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>.
- ŘÍHA, Jiří. Nové pojetí trestného činu krádeže. Trestněprávní revue [online]. 10/2009 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.
- PREUSS, Ondřej. Jak probíhá trestání právnických osob?. Dostupný advokát [online]. [cit. 2022-12-07]. Dostupné z: <https://dostupnyadvokat.cz/blog/trestani-pravnickych-osob>.
- Odsouzení právnické osoby za krádež vozidla. Policie České republiky [online]. 2022 [cit. 2022-12-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odsouzeni-pravnicke-osoby-za-kradez-vozidla.aspx>.
- Zloděj si vytvořil dětský gang, chlupci pak kradli v obchodech. IDNES.cz [online]. [cit. 2022-12-07]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/usti/zpravy/zlodej-ucil-krast-deti.A160713_121552_usti-zpravy_hrk.

- Kapesní krádeže. Policie České republiky [online]. 2022 [cit. 2022-12-09]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-kapesni-kradeze.aspx>.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb. trestní zákoník. Úřad vlády [online]. 2009 [cit. 2022-12-09]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.
- JOCHMAN, David. Recidiva jako okolnost zakládající trestní odpovědnost a rovnost před zákonem. Bulletin advokacie [online]. 3/2021 [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.
- DRÁPAL, Jakub. Speciální skutkové podstaty pro recidivisty: Nepromyšlené a škodlivé. Trestněprávní revue [online]. 3/2022 [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.
- Highest to Lowest - Prison Population Rate. World Prison Brief [online]. 2022 [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: https://www.prisonstudies.org/highest-to-lowest/prison_population_rate?field_region_taxonomy_tid=14.
- Vyšší tresty za nouzového stavu jsou přiměřené, není proč je snižovat, říká šéf Nejvyššího soudu Angyalossy. iROZHLAS [online]. 9/2020 [cit. 2023-1-15]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/petr-angyalossy-trestni-sazby-nouzovy-stav-koronavirus_2009211119_btk.
- Za krádež bonbonů dva roky. Stovky zlodějí v nouzovém stavu postihl nepřiměřený trest. Aktuálně.cz [online]. 6/2021 [cit. 2023-1-15]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/prilis-vysoke-tresty-za-kradeze-v-nouzovem-stavu-maji-reseni/r~af28fe64c91311ebb91a0cc47ab5f122/>.
- DRÁPAL, Jakub, Libor DUŠEK. Tresty za nouzového stavu: nedořešený problém. Trestněprávní revue [online]. 2/2021 [cit. 2023-1-22]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>.
- Strafrecht, Dolus directus 2. Grades. Rechtswörterbuch [online]. 2023 [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.rechtswörterbuch.de/recht/d/dolus-directus-zweiten-grades/>.

3. Seznam použitých právních předpisů

- Zákon č 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 141/1961 Sb. trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 140/1961 Sb. trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 86/1950 Sb. trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. ze dne 16.12.1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Dodatkový protokol k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv ze dne 20.3.1952 z Paříže.
- Listina základních práv Evropské unie 2007/C326/02 ze dne 26.12.2012.
- Smlouva o fungování Evropské unie C 326/47 ze dne 26.10.2012.
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Trestní zákoník Spolkové republiky Německo ze dne 13. 11. 1998 (spolková sbírka zákonů I. str. 3322), ve znění pozdějších předpisů.
- Občanský zákoník Spolkové republiky Německo ze dne 2. 1. 2002 (spolková sbírka zákonů I. str. 42, 2909; 2003 I. str. 738), ve znění pozdějších předpisů.

4. Seznam použité judikatury

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 6. 1978, sp. zn. 11 Tz 21/78.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 1956, sp. zn. 2 Tz 62/56.
- Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 1995 sp. zn. 8 To 131/95.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 11. srpna 1970, sp. zn. 7 To 7/70.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 1993, sp. zn. 5 To 21/93.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 25.10.1968, sp. zn. 9 Tz 64/68.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2006, sp. zn. 8 Tdo 446/2006.
- Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 10.11.1994, sp. zn. 7 To 389/94.

- Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 27. 8. 1990 sp. zn. 3 T 62/90.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 16.7.1971 sp. zn. 1 To 78/71.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 22.08.1962, sp. zn. 8 Tz 49/62.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2005, sp. zn. 8 Tdo 1297/2004.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR dne 29.3.1966, sp. zn. 1 Tz 16/66.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 4. 1994, sp. zn. 11 To 46/94.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 2. 11. 1984 sp. zn. 4 Tz 33/84.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.1.2018, sp. zn. 3 Tdo 6/2018.
- Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 2.9.1996, sp. zn. 3 To 595/96.
- Trestní příkaz Okresního soudu v Blansku ze dne 5. 11. 2018, sp. zn. 14 T 145/2018.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 28. 5. 1976 sp. zn. 4 To 13/76.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18. července 1985 sp. zn. 11 To 51/85.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 14. 9. 1982 sp. zn. 3 To 43/82.
- Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 2. 2021 sp. zn. 4 To 45/2021.
- Rozsudek Okresního soudu v Lounech ze dne 14. 9. 2020 sp. zn. 3 T 74/2020.
- Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 27. 6. 2017 sp. zn. 19 T 23/2017.
- Trestní příkaz Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 23. 1. 2020, sp. zn. 14 T 6/2020.
- Usnesení Okresního soudu v Ústí nad Labem ze dne 7. 12. 2020, sp. zn. 63 T 142/2020.
- Rozsudek Okresního soudu Plzeň – město ze dne 26. 6. 2020 sp. zn. 7 T 17/2020.
- Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 26. 6. 2020 sp. zn. 9 To 194/2020.
- Rozsudek Okresního soudu pro Prahu 9 ze dne 30. 6. 2020 sp. zn. 43 T 74/2020.
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 10. 2020 sp. zn. 67 To 276/2020.
- Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 2. 2021 sp. zn. 4 To 50/2021.
- Nález Ústavního soudu ze dne 29. 4. 2014 č. j. I. ÚS 3113/13.
- Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 8. 2020 sp. zn. 9 To 208/2020.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2021 sp. zn. 4 Tdo 267/2021.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2020 sp. zn. 4 Tdo 1255/2020.
- Rozsudek Okresního soudu Plzeň – město ze dne ze dne 29. 3. 2017 sp. zn. 33 T 17/2017.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002 sp. zn. 5 Tdo 86/2002.
- Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013 sp. zn. Tpjn 301/2012.

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2021 sp. zn. 6 Tdo 1330/2020.
- Rozsudek Okresního soudu Plzeň – město ze dne 26. 6. 2020 sp. zn. 7 T 17/2020.
- Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 8. 2020 sp. zn. 9 To 194/2020.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016 sp. zn. 8 Tdo 1362/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2021 sp. zn. 7 Tdo 10/2021.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2016 sp. zn. 15 Tdo 944/2015.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021 sp. zn. 15 Tdo 110/2021.
- Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013 sp. zn. Tpjn 301/2012.
- Nález Ústavního soudu ze dne 20. 7. 2021 sp. zn. IV. ÚS 767/21.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 8. 2021 sp. zn. IV. ÚS 962/21.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2021 sp. zn. 7 Tdo 10/2021.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2022 sp. zn. 7 Tz 92/2021.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 10. 2021 sp. zn. 4 Tz 63/2021.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2022 sp. zn. 8 Tz 113/2021.

5. Seznam ostatních zdrojů

- Pipek, Jiří. Evropský modelový trestní zákon. Právník. 9/1999, s. 820 a násl.
- Usnesení vlády ČR ze dne 12. 3. 2020 č. 69/2020 Sb., o vyhlášení nouzového stavu.

Abstrakt

Trestný čin krádeže podle § 205 trestního zákoníku

Tématem této diplomové práce je právní úprava trestného činu krádeže podle § 205 trestního zákoníku. Cílem této diplomové práce je provést analýzu účinné české právní úpravy trestného činu krádeže v trestním zákoníku, přičemž současně si autor klade za cíl v přílehlavých případech právní úpravu podrobit kritickému hodnocení, a případně navrhnout její změny. Zároveň je cílem této práce provést analýzu rozhodovací praxe soudů v období nouzového stavu během pandemie COVID-19 pomocí vybraných relevantních rozhodnutí, a případně jí také podrobit kritice. Posledním cílem této práce je provést komparaci právní úpravy trestného činu krádeže podle českého trestního zákoníku a podle trestního zákoníku Spolkové republiky Německo s cílem identifikovat zásadní rozdíly v jejich úpravě.

Diplomová práce je členěna do čtyř samostatných kapitol, přičemž jednotlivé kapitoly se dále člení na podkapitoly, s výjimkou kapitoly první. Kapitola první tvoří úvod do celospolečenské problematiky fenoménu krádeže. Tato kapitola stručně vymezuje význam a postavení trestného činu krádeže ve společnosti s přihlédnutím k historické genezi.

Druhá kapitola tvoří stěžejní část práce, spočívající v analýze účinné právní úpravy trestného činu krádeže v České republice. Zaměřuje se zejména na rozbor trestného činu krádeže z hlediska jednotlivých znaků trestného činu, které jsou zde podrobněji analyzovány, případně podrobeny kritice. Součástí druhé kapitoly je také podkapitola věnující se ústavněprávnímu a mezinárodněprávnímu přesahu trestného činu krádeže.

Třetí kapitola navazuje na obsah druhé kapitoly a podrobněji rozebírá problematiku krádeží spáchaných v souvislosti s krizovými stavy a krizovými událostmi. Hlavním obsahem této kapitoly je pak vylíčení a následný rozbor vybrané relevantní judikatury, která souvisí s řízeními proti pachatelům trestného činu krádeže v období pandemie COVID-19. Závěrem je uveden kritický pohled autora a zhodnocení předmětné judikatury.

Čtvrtá kapitola srovnává českou úpravu krádeže s úpravou krádeže v trestním zákoníku Spolkové republiky Německo. Součástí je nejprve rozbor německého pojetí znaků trestného činu, který je následován rozbohem a porovnáním úpravy trestného činu krádeže v § 205 trestního zákoníku České republiky a §§ 249–256 trestního zákoníku Spolkové republiky Německo. Závěrem kapitoly jsou shrnuty jednotlivé odlišnosti v úpravě těchto právních řádů.

Klíčová slova: krádež, trestní zákoník, nouzový stav, StGB

Abstract

The crime of theft according to section 205 of Czech criminal code

Topic of this diploma thesis is the legislation of the crime of theft according to section 205 of the Czech Criminal Code. The aim of this diploma thesis is to conduct an analysis of the currently effective Czech legislation of the crime of theft in the Czech Criminal Code and at the same time subject legislation in fitting cases to critical evaluation or else propose its modification. Simultaneously the aim of this thesis is to conduct analysis of the judicial practice in time of the state of emergency during COVID-19 pandemic using selected relevant judgements and alternatively subject it to criticism. Final aim of this thesis is to compare the Czech legislation of the crime of theft in the Czech Criminal Code to legislation of the crime of theft in the German Criminal Code with the aim to identify their main differences.

Diploma thesis is divided into four separate chapters where individual chapters are further divided into subchapters except the first chapter. The first chapter forms introduction into social problems of the theft phenomenon. This chapter briefly defines importance and status of the crime of theft in a society considering its historical genesis.

Second chapter forms the main part of the thesis consisting of the analysis of the currently effective legislation of the crime of theft in the Czech Republic. It particularly focuses on the analysis of the crime of theft from the perspective of its individual elements which are then analysed in detail, alternatively subjected to criticism. Second chapter also contains the subchapter which is dedicated to overlap of the constitutional and international law in connection with the crime of theft.

Third chapter follows the contents of the second chapter and analyses more thoroughly issues related to thefts committed in connection with the states of emergency and crisis events. The main content of this chapter is the description and following analysis of the relevant judgements which relates to legal proceedings with the perpetrators of the crime of theft in time of the COVID-19 pandemic. Lastly author presents its critical perspective and evaluates subjected judgments.

Fourth chapter compares Czech legislation of the crime of theft to legislation of the German Criminal Code. At first the chapter contains analysis of the German conception of the elements of a crime which is followed by analysis and comparison of the legislation of the crime of theft in section 205 of the Czech Criminal Code to the legislation of sections 249-256 of the

German Criminal Code. In the end author summarizes individual differences between the legislation of these legal codes.

Key words: theft, Criminal Code, state of emergency, StGB